

Stichting het Utrechts Landschap
JAARVERSLAG 2019

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

INHOUDSOPGAVE

	Blz.
BESTUURSVERSLAG	3
JAARREKENING	
Balans	33
Staat van baten en lasten	34
Kasstroomoverzicht	36
Toelichting op de balans	44
Toelichting op de staat van baten en lasten	52
Toelichting bezoldiging	61
Ondertekening jaarrekening door de Raad van Toezicht en de directie	64
OVERIGE GEGEVENS	
Vaststelling en goedkeuring jaarrekening	65
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	66
SPECIFICATIES	
Tabel toelichting bestedingen	69
Overzicht gemiddeld jaarlijks beleggingsrendement	70

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.²

BESTUURSVERSLAG 2019

VOORWOORD

Voor altijd

Natuur en erfgoed doorgeven aan volgende generaties: daar werken wij, iedere dag weer, met veel plezier en passie aan. Ook in 2019 breidden we onze gebieden verder uit om ze te beschermen tegen ander gebruik. We beheerden onze landgoederen en buitenplaatsen met liefde voor hun historie, en deelden onze kennis over de kwetsbaarheid en de veerkracht van natuur. We ontwikkelden volop heide en bloemrijke graslanden en zorgden voor veilige wandelpaden en honderden excursies vanuit onze informatiecentra in de hele provincie.

In dit jaarverslag doen we verslag over de veelzijdigheid en de resultaten van ons prachtige werk. Dat lukt alleen dankzij 54 deskundige medewerkers, 745 enthousiaste vrijwilligers, ruim 27.500 donateurs en de steun van vele genereuze fondsen, de Nationale Postcode Loterij, bedrijven, gemeenten en de provincie Utrecht. Samen houden we onze provincie mooi. Voor altijd!

Saskia van Dockum, directeur-bestuurder

Publieksverslag

Een publieksverslag van de activiteiten in 2019 vindt u op: www.utrechtslandschap.nl

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.³

NATUUR

Natuurbeheer

Grotendeels open voor publiek

Utrechts Landschap is de trotse beheerder van ruim 5.759 hectare natuur in de provincie Utrecht. Daarvan hebben we 5.562 hectare in eigendom. Meer dan de helft (grootweg 3.200 hectare) bestaat uit bosgebied, 600 hectare is grasland en 2.000 hectare overige natuurgebieden en groen erfgoed. In bijna al onze gebieden zijn recreanten welkom. We beheren daarvoor bijvoorbeeld 800 kilometer aan wandelpaden. Alleen de rustgebieden voor dieren en het bosreservaat Noordhout houden we afgesloten.

Het beschermen en vergroten van de biodiversiteit staat centraal in ons natuurbeheer, waarbij we kwetsbare en/of karakteristieke soorten bijzondere aandacht krijgen. Ook voor groen erfgoed en cultuurhistorie spannen we ons in. Op andere plekken laten we juist de natuur zoveel mogelijk haar gang gaan. Om natuurlijke processen hun werk te laten doen, moet een aaneengesloten stuk natuur groot genoeg zijn. Daarom blijven we gebieden aankopen. Zo maken we natuur robuust en stellen we natuurgebieden en erfgoed voor altijd veilig. In 2019 kochten we 12 hectare: 8 hectare van de Polder Eendracht (bij Vianen) en 4 hectare in de Lunenburgerwaard (bij Wijk bij Duurstede). Daarnaast zijn we over verschillende aankopen in gesprek.

Droogte

Droogte zet stempel

Voor het tweede jaar op rij was de zomer extreem droog. De gevolgen daarvan worden ook zichtbaar in onze bossen. Niet alleen jonge aanplant heeft het moeilijk, ook volwassen bomen sterven af. Daar zit ook een positieve kant aan, want meer dan veertig procent van alle soorten bosdieren heeft dood hout nodig als voedingsbron en schuil- en nestplek. Afbrekende takken en omvallende bomen zorgen wel voor een risico. Maatregelen zoals het afsluiten of omleggen van paden, nemen we mee in de beheerplannen. We streven naar vitale bossen, waar bomen van verschillende leeftijden elkaar afwisselen en naald- en loofbomen door elkaar heen staan.

Vanwege die droge zomers zetten we ook meer dan ooit in op een duurzaam en natuurgericht waterbeheer, in overleg met waterschappen. Er moet een betere balans komen tussen afwatering, wateronttrekking en waterberging om grote ecologische schade te beperken. Ook op lokaal niveau nemen we maatregelen. De vijvers op verschillende buitenplaatsen en landgoederen worden opgeknapt voor een betere watertoevoer en waterberging, zodat ze minder snel droogvallen.

Eikenprocessierups

Kwelt de recreant

De eikenprocessierups zorgt met zijn brandharen al enkele jaren voor overlast. De rups gedijt goed in Nederland door ons veranderende klimaat. Door onze intensieve landbouw, met gebruik van gifstoffen en te veel mest, is het aantal insecten en vogels in Nederland fors afgenomen – en daarmee ook de soorten die graag van de eikenprocessierups eten. Het warme 2019 was wederom een goed eikenprocessierupsjaar. Meer dan in voorgaande jaren zijn de rupsen nu ook gaan nestelen in bosgebieden. Dat zorgde voor overlast bij

Voor identificatiedoeleinden
STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.⁴

recreanten. Utrechts Landschap heeft daarom in 2019 een protocol opgesteld, als vertaling van de landelijk leidraad. Het protocol zorgt ervoor dat we overal in het buitengebied op dezelfde manier omgaan met de eikenprocessierups, zowel in bestrijding als het informeren van bewoners en bezoekers.

Bossen

Dunning maakt bossen steeds mooier

Veel van onze bossen zijn ooit aangeplant als productiebos met veel dezelfde soorten en dezelfde structuur. Utrechts Landschap wil die monoculturen geleidelijk omvormen tot een gevarieerder bos met meer inheemse soorten en een hogere biodiversiteit. Daarvoor doen we onder andere aan bosdunning: we halen bepaalde bomen weg om andere bomen meer ruimte te geven. Door bijvoorbeeld exoten te verwijderen krijgen inheemse boomsoorten of de lage struiken en kruiden meer kans en met open plekken neemt de variatie en natuurlijke verjonging toe. In 2019 is een kleine dunning uitgevoerd in het bos van Breeveen bij Leersum.

Akkers

920 meter struweel voor akkervogels

Op landgoed Noordhout bij Driebergen beheren we een prachtig akkercomplex waar veel zeldzame akkerkruiden voorkomen. In 2019 hebben we de abrupte overgangen tussen bos en akker 'zachter gemaakt' door 920 meter struweel (4.500 struiken) aan te planten. Aan de kant van het bos hebben we onder andere hazelaar, Spaanse aak en boswilg neergezet, aan de akkerzijde stekelstruiken zoals meidoorn, hondsroos en egelantier.

Behalve dat het mooi staat, is zo'n overgang van struiken van groot belang voor vogels, zoals geelgors, roodborsttapuit en grauwe klauwier. Deze dieren eten van de kruiden- en insectenrijke akkerranden en vinden in het struweel een plek om te broeden.

Naar een soortenrijke akker

Met succes hebben we de afgelopen jaren gewerkt aan een grotere soortenrijkdom van bedreigde akkerkruiden op onze akkers. Tegelijkertijd willen we dat deze akkers aantrekkelijk zijn voor akker- en bosrandvogels zoals de geelgors. Daarom hebben we samen met 'Grauwe Kiekendief – Kenniscentrum Akkervogels' en Boerderij Eyckenstein maatregelen genomen op twee akkercomplexen; in het Willem Arntzbos en Noordhout. Deze maatregelen zijn gericht op het verbeteren van de bodemgezondheid (Willem Arntzbos) en het vergroten van de variatie in gewassen door strokenteelt. Een gezonde bodem, meer en een grotere diversiteit aan insecten en een groot aanbod van zaden moet deze akkers op termijn weer aantrekkelijk maken voor akkervogels.

Grasland

Minder keurig, goed voor biodiversiteit

Gazons op landgoederen worden traditioneel keurig onderhouden, maar op verschillende landgoederen hebben we bewust minder intensief gazonbeheer uitgevoerd. Dat is goed voor de biodiversiteit en gaat verdroging tegen. Zo proberen we de gazons langzaam om te vormen tot een kleurrijk bloemrijk grasland.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.⁵

Maaien in een sinus

Ook zijn we op verschillende landgoederen begonnen met sinusbeheer. Per maaibeurt wordt maximaal ongeveer 60% van de vegetatie gemaaid in de vorm van slingerende maaipaden, zogenaamde sinuspaden. Zo ontstaat een afwisseling van lage en hoge vegetatie en dat is goed voor de biodiversiteit. Het gemaaide sinuspad is bijvoorbeeld aantrekkelijk voor veel vlindersoorten: ze warmen hier op, hebben er territoria en leggen er hun eitjes.

Soesterberg circulair

Op Park Vliegbasis Soesterberg ligt één van de grootste droge schraalgraslanden van de provincie Utrecht. Hoe waardevol die is, zie je aan alle zeldzame soorten die verschenen: van zandhagedis en kommavlinder tot de grootste populatie veldleeuweriken van Nederland. Om het grasland zo mooi droog en schraal te houden, wordt gemaaid. Het maaisel wordt afgevoerd. Boeren uit de omgeving gebruiken een deel als veevoer, maar omdat het meeste maaisel het (voor vee giftige) plantje Jacobskruiskruid bevat, wordt jaarlijks circa 30 ton schoon gras als 'afval' gestort. Het gevolg is dat een hoogwaardig product afval is en het transport een behoorlijke CO₂-uitstoot veroorzaakt.

In september werd daarom als pilot 600 kuub maaisel bewerkt tot grove compost. De compost wordt toegepast als bodemverbeteraar op natuurakkers die binnen een straal van 5 kilometer rond de Vliegbasis liggen. Op deze natuurakkers groeien akkerplanten die in de provincie zeer zeldzaam zijn. Door de compost verbetert de structuur en de samenstelling van de bodem waardoor deze meer water en voedingsstoffen kan vasthouden en klimaatbestendiger wordt.

Boomgaarden

Hoogstamboomgaard voor kleinschalig cultuurlandschap

Op en rond landgoed Niënhof bij Bunnik stonden tot in de jaren 50 veel hoogstamboomgaarden. Deze zijn bijna allemaal omgevormd naar laagstamboomgaarden of grasland. Dat is jammer, want hoogstamboomgaarden bieden onderdak aan veel bijzondere vogels van het kleinschalige cultuurlandschap, zoals steenuiltjes en groene spechten. Ook het fruit is geliefd bij vogels, zoals spreeuwen en raven. In het vroege voorjaar van 2019 heeft Utrechts Landschap daarom 150 hoogstam- en middenstam-fruitbomen aangeplant op de oorspronkelijke locatie van boerderij Kouwenhoven. Meer maatregelen volgen, zodat het kleinschalige cultuurlandschap rondom Kouwenhoven hersteld wordt.

Natuurherstel

Van bos naar heide als het kan

Het beschermen en vergroten van biodiversiteit heeft Utrechts Landschap hoog in het vaandel. In sommige gevallen kan de biodiversiteit versterkt worden door bos om te vormen naar open ruimte. Die kans deed zich voor op Heidestein-Bornia, waar we gedurende decennia een samenhangend heidelandschap ontwikkelen met voldoende ruimte, rust en voedsel voor zeldzame dieren en planten.

In 2019 zijn we toegekomen aan de laatste fase van deze omvorming. Twaalf hectare jong en soortenarm bos op een verstoorde bodem heeft plaatsgemaakt voor soortenrijke heide en een natuurakker. In het najaar van 2020 planten we in het omringende bos 18.500 inheemse bomen van soorten met goed verteerbaar strooisel. Het bestaande bos wordt zo

soortenrijker en de bosbodem minder zuur. Daardoor wordt het bos bovendien weerbaarder tegen klimaatverandering.

Exoten

Aan de slag tegen invasieve exoot

Invasieve exoten zoals grote waternavel, reuzenberenklauw, reuzenspringbalsemien en Japanse duizendknoop woekeren over grote delen van de provincie. Deze invasieve exoten horen oorspronkelijk niet in Nederland thuis en zetten de biodiversiteit onder druk. Om het probleem de baas te blijven, heeft Utrechts Landschap in 2019 een inventarisatie uitgevoerd naar de verspreiding van de verschillende soorten. Inmiddels is een groot deel van het areaal in kaart gebracht. Op basis van de verspreidingsgegevens bepalen we welke maatregelen nodig en zinvol zijn. Samen met de provincie Utrecht zijn we in 2019 een pilot gestart in de Zanderij van Maarn, waar Japanse duizendknoop vooral met behulp vrijwilligers wordt bestreden.

Monitoring

Metten is weten

Wil je weten hoe de natuur zich ontwikkelt, dan moet je regelmatig onderzoeken, tellen en inventariseren. Daarbij wordt gebruik gemaakt van ecologische bureaus en honderdduizenden waarnemingen van vrijwilligers.

Park Vliegbasis Soesterberg: standvastige veldleeuwerik, moeizaam gaat de kommavlinder

De schraalgraslanden van de vliegbasis herbergen veel zeldzame planten en dieren en vormen een brongebied voor de rest van Utrechtse Heuvelrug. Om de ontwikkelingen goed te kunnen volgen, hebben we extra geïnvesteerd in monitoring. De belangrijkste inzichten:

Veldleeuweriken blijven zich met het indrukwekkende aantal van 240 paartjes prima thuis voelen op de vliegbasis. Helaas waren er ook verliezers door de grote droogte uit 2018. De zeldzame maanvaren heeft zich dit jaar niet boven de grond laten zien. De populatie kommavlinders blijkt gedecimeerd: nog geen 10% van de gemiddelde populatie was dit jaar aanwezig. De soort heeft zich alleen dankzij de omvang van het natuurgebied en de aanwezigheid van veel verschillende biotopen weten te handhaven. We verwachten wel dat de populatie zich weet te herstellen, mits weersextremen voorlopig uitblijven. Het belang van de vliegbasis voor wilde bijen werd bevestigd met de vondst van de zeldzame vierbandgroefbij, die al decennia niet meer voorkwam in de provincie.

Tapuit: wat is er aan de hand?

In het binnenland van Nederland is de tapuit nauwelijks meer te vinden, behalve op Park Vliegbasis Soesterberg. Bijzonder dus, maar lang niet elk jaar zijn er broedgevallen, laat staan uitgevlogen jongen. De vraag is waarom het broedsucces zo laag is. Komt het door voedselgebrek, spelen predatoren een rol of speelt er nog iets anders? De afgelopen twee jaar is op de vliegbasis onderzoek gedaan. Helaas waren er juist deze twee jaren geen broedgevallen en konden dus geen jongen gevolgd worden. Wat de tapuit in ieder geval niet heeft geholpen, is dat rozenkevers – stapelvoedsel voor de tapuit en normaal zeer algemeen op de vliegbasis – juist in 2019 nauwelijks aanwezig waren. Vervolgonderzoek is gewenst.

Voor identificatiedoelinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Palmerswaard ontwikkelt razendsnel

De voor natuur heringerichte Palmerswaard langs de Nederrijn bij Rhenen ontwikkelt zich goed. Tijdens een inventarisatie in 2019 werden twee territoria van zomertaling en een territorium van de grote karekiet, allebei bedreigde vogelsoorten, gevonden. De cetti's zanger, een zuidelijke soort die we steeds meer in Utrecht zien, was met twee territoria aanwezig. Ook werden maar liefst 99 wilde bijensoorten aangetroffen, waaronder 21 soorten van de Rode Lijst zoals de zeer zeldzame breedbuikgroefbij. Heel veel hoogtepunten dus, en dat al twee jaar na afronding van de werkzaamheden in dit natuurgebied.

Het zoekt op Vikinghof

Een bijzondere vondst tijdens inventarisaties op de Vikinghof bij Wijk bij Duurstede: een zeer zeldzame gele tubebij. Deze kleine bij was jarenlang in Nederland afwezig en is nu voor het eerst weer in Utrecht opgedoken.

Maar ook voor andere wilde bijen is de Vikinghof een belangrijke plek. Vooral op de grindrijke voormalige stroomgeul van de Kromme Rijn wemelt het in het voorjaar van de vroege zandbijen. En meer goed nieuws: in 2019 besloten zowel zomertortel als wielewaal op de Vikinghof te broeden. Het voormalige zwembad is een belangrijke stapsteen geworden voor de natuur langs de Kromme Rijn.

Onderzoek broedvogels Dartheide en Sandenburg

De bosgebieden Dartheide en Sandenburg zijn dit jaar onderzocht op broedvogels. Deze bosgebieden liggen aan weerszijde van de N225, tussen Doorn en Leersum. De broedvogelpopulatie is in beide gebieden qua soortensamenstelling behoorlijk vergelijkbaar, met 29 respectievelijk 26 soorten en 234 respectievelijk 183 territoria in Dartheide en Sandenburg. In beide gebieden betrof het vooral algemene bos- en bosrandvogels.

Openstelling

Toezicht en handhaving doen we samen

We schatten dat elk jaar ruim 2 miljoen mensen onze gebieden bezoeken. Dat doen zij allemaal op een andere manier, met de kinderen, als fanatieke wandelaar, op de fiets of te paard. Om te zorgen dat al die verschillende bezoekers de natuur minimaal storen, sturen we die stromen via zonering. Desalniettemin is toezicht en handhaving nodig om natuurwaarden te beschermen en conflicten op te lossen.

In 2019 hebben we voor het eerst gewerkt volgens het Utrechts samenwerkingsmodel natuurtoezicht, waarin meerdere terreineigenaren en de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) samen optrekken. Utrechts Landschap heeft verschillende samenwerkingsinitiatieven opgezet, zoals het project 'avonduurtjes' en het project 'tuinafval'. Het samenwerkingsverband richt zich niet alleen op handhavende acties, maar ook op goede samenwerking én communicatie om het bewustzijn van recreanten en bewoners over de natuurwaarden te vergroten.

Fietsers en ruiters op de wandelpaden van landgoederen blijven een toenemend probleem. Ze storen de wandelaars en rijden de paden kapot. Met goede voorlichting en regelmatige prikacties proberen we deze overlast te beperken.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.⁸

Recreatie

800 kilometer wandelpad

Van de 800 kilometer aan wandelpaden beheert Utrechts Landschap er 127 kilometer intensief: we houden paden toegankelijk, voeren boomveiligheidscontroles uit en realiseren en onderhouden voorzieningen, zoals borden, parkeergelegenheden, banken en bruggen.

In 2019 zijn de wandelpaden op onze landgoederen gecontroleerd en waar nodig hersteld. Als pilot zijn de aluminium routemarkeringsplaatjes op enkele paden, vanwege duurzaamheid, vervangen door een markering met verf.

In de Blauwe Kamer bij Wageningen zijn aan de rand van het rustgebied extra borden geplaatst om te voorkomen dat mensen vanaf de wandelroute het gebied inlopen.

Ook mountainbiker helpt natuur

Gebruikers van mountainbikeroutes op de Utrechtse Heuvelrug moeten een MTB-vignet kopen. Een deel van de opbrengst uit de verkoop van die vignetten kan Utrechts Landschap besteden aan natuurprojecten. Het grote project op Noordhout waarbij we op de overgang van de akker naar bos ongeveer 920 meter struweel hebben aangeplant, was daarvan in 2019 het resultaat.

Toestemming

Activiteiten in de natuur: ja, mits

Wie een activiteit in een natuurgebied wil organiseren moet zich aanmelden via een toestemmingsprocedure. We geven alleen toestemming aan activiteiten die niet conflicteren met natuurdoelen of met elkaar. Net als in 2018 hebben we ongeveer 370 toestemmingsaanvragen behandeld. Ondanks de intensieve communicatie daarover, moeten we nog steeds een op de drie aanvragen afwijzen vanwege een mogelijk spanningsveld tussen natuurbeleving en -bescherming. Dat komt vooral door een toename van aanvragen voor zeer grootschalige activiteiten.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.⁹

ERFGOED

Beheer erfgoed

Tastbaar en soms minder tastbaar

Erfgoed is onlosmakelijk verbonden met de geschiedenis van het Utrechtse landschap. Utrechts Landschap beheert zo'n 170 historische gebouwen en bouwwerken, 25 landgoederen (waarvan 15 met rijksmonumentale status), militair erfgoed (zoals op Park Vliegbasis Soesterberg), een steenfabriek, grafheuvels en een eendenkooi. Ook heeft onze organisatie aandacht voor minder tastbaar erfgoed, zoals ambachten, verhalen en gewoonten. Al dat erfgoed vraagt behoorlijk wat (specialistisch) onderhoud. Een groot deel daarvan doen onze medewerkers zelf. Waar nodig besteden we werkzaamheden uit.

Landgoederen en buitenplaatsen

Specialistenwerk

Veel bewoners en bezoekers ervaren jaarlijks de schoonheid van onze iconische landgoederen en buitenplaatsen. Het onderhoud van de (monumentale) gebouwen, tuinen en parken is specialistisch werk en vraagt veel vakkennis. De provinciale erfgoedmonitor en de uitvoeringsrichtlijn hovenierswerk vormen hierbij onze basis.

Restauratieplannen op gang

In 2019 ontvingen we € 250.000 uit het Fonds Erfgoedparels van de provincie Utrecht voor de restauratie van het overpark van buitenplaats Over-Holland (Nieuwersluis). In januari hebben we een begin gemaakt met de restauratie van het park. De tuinschuur is gerestaureerd en diverse snoei- en zaagwerkzaamheden zijn uitgevoerd. Ook zijn bomen verwijderd die de veiligheid in gevaar brengen. Later volgen nog meer restauratiewerkzaamheden, zoals het herstel van de waterhuishouding, herstel en uitbreiding van de padenstructuur, herstel van de (laan)beplanting en de aanleg van een aantal bruggen. Daarvoor wachten we nog op een vergunning van de gemeente.

Er zijn twee nieuwe plannen opgesteld: een maatregelenplan voor het park van buitenplaats Pavia (Zeist) en een restauratieplan voor het park van Kasteel Renswoude. In Kasteelpark Renswoude zijn door de grote droogte van afgelopen jaren vooral problemen met de waterhuishouding zichtbaar geworden.

Onderhoud met Biga Groep

Op de Zeister buitenplaatsen De Breul, Pavia, Hoog Beek & Royen en Molenbosch wordt het groenonderhoud sinds september 2019 uitstekend uitgevoerd door medewerkers van sociaalwerkbedrijf Biga Groep.

Uitbundige stinsen

De 100.000 stinsenbollen die in 2018 dankzij vele gulle gevers op zeven landgoederen konden worden aangeplant, stonden in het voorjaar uitbundig in bloei. Op landgoed De Breul bij Zeist hebben we in het najaar van 2019 nog 100 variëteiten van narcissenbollen aangeplant.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Overige gebouwen

Onderhoud en beheer

Doorlopend voeren we regulier onderhoud uit, zoals houtwerkherstel en loodgieterswerkzaamheden. Daarnaast hebben we een aantal grote werken uitgevoerd.

Strak in de verf

Verschillende gebouwen zijn opgefrist met een schilderbeurt: de woningen op Oostbroek, Moersbergen en in het Panbos, het bijgebouw op Beerschoten en de droogloods van Steenfabriek Bosscherwaarden. Op Park Vliegbasis Soesterberg werden de laatste twee shelters door een gespecialiseerd bedrijf voorzien van een nieuwe verflaag.

Kantoor Niënhof uitgebreid

Op landgoed Niënhof bij Bunnik hebben we de kantoorcapaciteit van de boswachter en zijn medewerkers verdubbeld door boven de werkplaats een extra vloer te maken en de trap te verplaatsen. Dankzij voldoende dakramen en de juiste led-verlichting is het een prettige, lichte werkplek geworden.

Theehuis is weer blikvanger

Het was een flinke klus, maar de ijskelder annex theehuis op landgoed Heidestein bij Zeist is gerestaureerd. De gehele houten opbouw van het theehuis is zorgvuldig gedemonteerd en vastgelegd. Waar mogelijk zijn onderdelen hergebruikt. Helaas was een groot deel van het houtwerk in dusdanig slechte staat dat veel vervangen moest worden. Ook is het metselwerk in de gevel van het voormalige waterreservoir hersteld, dat was aangetast door roestend ijzer. Als kers op de taart heeft het theehuis een mooi zinken roevendak gekregen, een duurzame dakbedekking die dankzij de roeven kan ademen en uitzetten. In 2020 wordt de binnenkant van dit bijzondere object gerenoveerd.

Woning Plantage Willem III

De betonnen gevelelementen van de bungalow bij het wildviaduct langs de Rijksstraatweg in Elst zijn vervangen door een houten gevel en extra isolatie. De elementen zaten los en werden gevaarlijk. Ook het dak is vervangen.

Nieuw dak voor woning Oostbroek

Ook het dak van de woning op Oostbroek in De Bilt is opgeknapt. De dakpannen waren slecht geworden en de dakkapel had nieuwe ramen nodig. Het dak is voorzien van een damp-remmende isolatiefolie, heeft nieuwe tengels en panlatten en dakpannen met dezelfde uitstraling gekregen. De dekplanken zijn voorzien van een zinken afdekking. De oude dakpannen worden in de toekomst hergebruikt bij de renovatie van onze tabaksschuren.

Duurzaamheid

Bij het behoud van natuur en erfgoed voor volgende generaties past vanzelfsprekend ook duurzaamheid. Zo krijgt Huize Oostbroek in De Bilt een flinke 'groene' impuls. In 2019 zijn de eerste ramen voorzien van isolerende achterzetramen. Omdat het huis een rijksmonument is, gebeurt dit in overleg met de gemeente. Komend jaar volgen de overige ramen. Om het pand verder te verduurzamen hebben we voorbereidingen getroffen voor de aanleg van zonnepanelen op de nabijgelegen fruitschuur.

Voor identificatiedoelinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

De volgende duurzaamheidsmaatregelen zijn uitgevoerd:

- We plaatsen zonnepanelen op een shelter (Park Vliegbasis Soesterberg), op de timmerwerkplaats (Panbos) en op een boerderij bij Stoutenburg.
- Vier werkauto's zijn vervangen door elektrische of hybride wagens.
- Voor de vaartochten op de Kromme Rijn is een nieuwe fluisterstille elektrische boot ontworpen die in 2020 te water gaat.
- Er zijn laadpalen geplaatst bij het kantoor op landgoed Oostbroek.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

ONTWIKKELING

Het beheer van natuur, landschap en erfgoed is niet statisch. Soms nemen we zelf nieuwe initiatieven, we haken aan bij belangrijke samenwerkingsverbanden, zijn betrokken bij provinciaal beleid en reageren op ontwikkelingen in natuur en landschap.

Symposium Utrechtse Natuurdagen

In oktober 2019 organiseerde Utrechts Landschap het symposium *Biodiversiteit, Bijen en Bodems* voor ecologen, beleidsmedewerkers en onderzoekers van provincie, waterschappen, gemeenten, terreineigenaren en onderzoeksbureaus. Sprekers uit de wetenschap en praktijk gaven ons de nieuwste inzichten op het gebied van insecten, natuurinclusieve landbouw en gezonde ecosystemen. Speciale aandacht kreeg het provinciale soortenbeleid.

Provinciale verkiezingen

Veel belangstelling en stevige discussies: een mooi resultaat van het Groen verkiezingsdebat in Tivoli, dat de Oostbroekorganisaties (de natuur- en milieuorganisaties in de provincie Utrecht, waaronder Utrechts Landschap) organiseerden in aanloop naar de provinciale verkiezingen in maart 2019. Aansluitend leverden de organisaties na de verkiezingen input voor het coalitieakkoord. In oktober sloten we het verkiezingsjaar af met een 'groene masterclass' voor de (nieuwe) statenleden over biodiversiteit en stikstof.

Omgevingsvisie provincie

Heel actueel is de provinciale omgevingsvisie, een visie met alle ambities en doelen voor de fysieke leefomgeving. Vanuit de samenwerkende Oostbroekorganisaties hebben we ons actief met de ontwikkeling van de omgevingsvisie beziggehouden, door bijvoorbeeld input te leveren bij de diverse (gebieds)bijeenkomsten. De impact van onze input wordt in 2020 zichtbaar als de provinciale omgevingsvisie verschijnt.

Kansen voor stikstof

Stikstof zette het land in 2019 op zijn kop. De stikstofbelasting van (kwetsbare) natuur is veel te hoog, Nederland handelt niet volgens Europese regelgeving en de oplossingen zijn enorm complex. Stikstof is voor natuurbescherming een heel belangrijk dossier. Bovendien hebben wij goede ideeën voor herstel van de natuur met een toekomstperspectief voor boeren én kansen voor volksgezondheid. Vijf Utrechtse natuurorganisaties (Utrechts Landschap, de Natuur en Milieufederatie Utrecht, Natuurmonumenten, Landschap Erfgoed Utrecht en IVN) hebben die ideeën uiteengezet in een Actieplan Stikstof en op 20 november aangeboden aan Provinciale Staten. Onderdelen van dat plan: inzetten op natuurinclusieve landbouw, het sluiten van kringlopen en het slim koppelen van doelen en budgetten, bijvoorbeeld tussen stikstof en klimaat.

Ruimtelijke ontwikkelingen in het oog

Ruimtelijke ontwikkelingen raken natuur, landschap en erfgoed. Om daar op lokaal niveau adequaat op te kunnen reageren, werkt Utrechts Landschap samen met de Natuur en Milieufederatie Utrecht en Natuurmonumenten in de samenwerking Groene Planologie. We volgen plannen kritisch, handelen en participeren waar nodig en adviseren lokale natuur

milieu- en bewonersgroepen. Zo dachten we mee bij de ontwikkeling van sportvelden in Zeist, bij het plan voor de herontwikkeling van Paleis Soestdijk, de ontwikkeling van provinciale snelfietspaden, de realisatie van de faunapassages Biltse Rading en Utrechtse Weg en de omgevingsvisie voor het Utrechts Science Park.

Natuur meekoppelen met dijkprojecten

Vanuit het Hoogwaterbeschermingsprogramma worden twee dijken onder handen genomen: Sterke Lekdijk (Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden) en Grebbedijk (Waterschap Vallei en Veluwe). In de uiterwaarden van beide dijktrajecten heeft Utrechts Landschap natuurterreinen in bezit. Utrechts Landschap is intensief betrokken en zoekt naar meekoppelkansen op het gebied van natuur, landschap en cultuurhistorie.

Zonering voor Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug

Utrechts Landschap is partner van het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug. In 2019 heeft de samenwerking vorm gekregen in een aangepaste structuur met deelnemers, een directeur-bestuurder met een klein bureau en een raad van toezicht. We gingen 2019 van start met het project ‘verankeren zonering’, over het sturen van verschillende activiteiten en bezoekersgroepen. In een werksessie met deskundigen onderzochten we hoe de huidige zonering zich verhoudt tot verstoringsgevoelige natuur en het nog te realiseren wandelknooppuntennetwerk Utrecht Oost. In 2020 wordt de zonering verder gefinetuned en wordt een ‘bouwsteen zonering’ ontwikkeld zodat die zonering ook een goede plek krijgt in de gemeentelijke omgevingsvisies en omgevingsplannen.

Blauwe Agenda voor Utrechtse Heuvelrug

De Utrechtse Heuvelrug staat voor een groot aantal wateruitdagingen: door klimaatverandering dreigen watertekorten. Daarom hebben Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug, de provincie, de waterschappen (Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden en Waterschap Vallei en Veluwe), Vitens, de Utrechtse gemeenten en terreineigenaren in 2019 hun handen ineengeslagen voor een Blauwe Agenda voor de Utrechtse Heuvelrug. Doel: het watersysteem van de Utrechtse Heuvelrug robuust en toekomstbestendig maken. Met gezamenlijk onderzoek en de uitvoering van projecten zoeken we naar manieren om water langer vast te houden, meer water te laten infiltreren en het watersysteem schoner te maken. Utrechts Landschap trad op als kwartiermaker, ontwikkelde projectplannen en schreef de agenda met draagvlak van alle partijen. In 2020 maken we een plan voor het vasthouden van water in de Amerongse bossen en het waterrobuust inrichten van de waterlopen in de Zeister bossen.

Op weg naar UNESCO Geopark Heuvelrug

Geoparken zijn door UNESCO aangewezen geologisch waardevolle gebieden. Ook de Utrechtse Heuvelrug moet een Geopark worden, vindt een groep burgers. Utrechts Landschap steunt dit initiatief en heeft een adviserende rol over werkwijze, organisatie van activiteiten en afstemming met stakeholders. In 2019 zijn onder andere speciale ‘geo-excursies’ georganiseerd, lezingen gehouden, is een wetenschappelijke beschrijving gemaakt van de bijzondere geologische locaties en een ontdekkaart verschenen over de Kromme Rijnstreek. Per 1 januari 2020 gaat de organisatie met Geopark Gooi en Vecht samen verder in de stichting Geopark Heuvelrug – Gooi en Vecht i.o.

Voor identificatiedoelinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Beeldenpark Jits Bakker krijgt upgrade

De provincie Utrecht, gemeente De Bilt, Utrechts Landschap en Stichting Jits Bakker Collectie hebben een plan vastgesteld om het beeldenpark op landgoed Beerschoten te vernieuwen. Hiermee worden de beelden goed vindbaar en beleefbaar in de fraaie omgeving van het Paviljoen. In 2020 zullen de maatregelen worden uitgevoerd.

Parels langs de Nederrijn

Na de Palmerswaard ging vorig jaar de schop in de Elster Buitenwaarden in de grond. Belangrijke werkzaamheden zijn het afgraven van de voedselrijk bovengrond en het aanleggen van geulen. Daardoor ontstaan natte schraallanden vol bloeiende orchideeën en door grondwater gevoede langgerekte geulen. De grond gebruiken we om de huidige zandwinplas kleiner te maken, met flauw aflopende oevers waarop zegge- en rietmoeras kan ontstaan. Het doel: een paradijs voor vogels, vissen én wandelaars, waar zij kunnen genieten van het unieke rivierenlandschap.

Vanwege onderzoek naar PFAS en de (toenmalige) vigerende regelgeving is de inrichting in het najaar stilgelegd. In 2020 kunnen we weer verder. Naast de Elster Buitenwaarden wordt ook nog gewerkt in de Lunenburgerwaard (planfase) en Sandenburgerwaard (afgerond in 2020). Al deze Natura 2000-gebieden zijn onderdeel van het project Uiterwaarden Nederrijn, waarin gewerkt wordt aan een lint van natuurgebieden langs de noordoever van de Nederrijn.

Lizard Lane

Een win-win situatie dankzij de aanleg van een nieuwe heidecorridor: zonder bomen is het lokale hoogspanningstracé veiliger én via die heide kan de zandhagedis veilig tussen de heideterreinen van Park Vliegbasis Soesterberg, waterwinlocatie Soestduinen en oefenterrein De Vlasakkers op en neer. De Lizard Lane is een gezamenlijk project van Utrechts Landschap, Vitens, TenneT, provincie Utrecht, gemeente Soest, Netjes Beheer (Hilton) en het Rijksvastgoedbedrijf. In het voorjaar is de faunatunnel onder de N413 aangelegd, sinds september zijn we aan het plagen. In het voorjaar van 2020 wordt de corridor officieel geopend, maar daar hoeven de zandhagedissen uiteraard niet op te wachten.

TOP Zeisterbos

Het was er al goed toeven, nu is het Jagershuys aan de rand van het Zeisterbos echt een TOP-locatie (Toeristisch Overstap Punt). Naast de aanpak van parkeerproblemen en verkeersonveiligheid heeft vooral ook de natuur en cultuurhistorie een flinke impuls gekregen. Utrechts Landschap herstelde een cultuurhistorische zichtlijn, knapte de vijver en het groene bergje op en plaatste een nieuwe brug. Door de aanleg van rolstoel- en familiepaden is dit deel van het Zeisterbos nu goed toegankelijk voor bezoekers vanuit het nabijgelegen ziekenhuis en het restaurant. Alleen de maneschappen wachten nog op een nieuw verblijf dat hopelijk in 2020 door de gemeente wordt gerealiseerd.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.¹⁵

PUBLIEK

Dankzij 745 vrijwilligers, 27.500 Beschermers en 57 Bedrijfsvrienden geven we een stem aan dat wat zelf niet spreken kan: de prachtige natuur en het belangwekkende erfgoed in onze provincie. Onze achterban groeit, en daar zijn we trots op.

Het betrekken van het publiek bij natuur en erfgoed is één van onze speerpunten. Zodat we het vlammetje ook bij onze achterban brandend houden. Bovendien: onbekend maakt onbemind, en de betrokkenheid bij natuur en erfgoed neemt toe als mensen er meer van weten. Datzelfde geldt voor de waardering voor onze inspanningen om natuur en erfgoed voor de toekomst te behouden.

Voorlichting

Onze voelsprietten

We willen graag weten wat onze bezoekers vinden, beleven en ervaren. Onze gidsen en andere vrijwilligers, de boswachters en toezichthouders zijn daarvoor onze belangrijkste voelsprietten. Zij zijn onze gastheer/-vrouw, vertellen onze bezoekers over erfgoed en natuur en lossen ter plaatse mogelijke misstanden en problemen op.

Daarnaast communiceren we vroegtijdig over ons natuurbeheer: want wederzijds begrip brengt iedereen verder. We organiseren vakexcursies en zoeken proactief contact met omwonenden en bezoekers als er een ingrijpende beheermaatregel op stapel staat. Vooral onderwerpen als honden, bosbeheer en gebiedsinrichting kunnen op veel belangstelling en vragen rekenen.

Publiciteit

Website

De website van Utrechts Landschap werd in 2019 bijna 1,5 miljoen keer bezocht. Op de website publiceerden onze vrijwilligers ruim 360 activiteiten. De activiteitenpagina wordt na de pagina met wandel- en fietsroutes het meest bezocht. De populairste wandelroutes zijn (afgaand op het websitebezoek) Bornia, Beerschoten-Houdringe-Panbos, Hoog en laag in Amerongen, Heidestein en de Blauwe Kamer.

Twitter en Facebook

We kregen 300 nieuwe volgers op Twitter, en dat brengt ons tot een totaal van 7.565 volgers. Het aantal volgers op Facebook steeg van 6.092 naar 7.094. Het gemiddelde bereik van berichten nam toe van 2.275 naar gemiddeld 2.400 mensen.

Perscommunicatie

In 2019 verstuurdde we 40 persberichten aan landelijke, regionale en lokale mediaredacties. Dit leidde tot honderden publicaties in (lokale) kranten en op (nieuws)websites.

Recreatie

Waardering voor de natuur groeit als mensen ervan kunnen genieten. Op onze website delen we een ruim aanbod van gemarkeerde routes met beschrijvingen en kaarten. Circa 70 informatiepanelen in onze gebieden geven extra route- en gebiedsinformatie.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Infocentra

Op acht plekken in de provincie Utrecht staan infocentra en een excursiecentrum van Utrechts Landschap. Vrijwilligers vertellen over het gebied en over de wandel- en fietsroutes, en maken zo de natuur nog beter beleefbaar. Zes van de zeven infocentra beschikken over educatieve ruimtes en faciliteiten voor scholen, natuurclubs of plaatselijke werkgroepen.

Wandelen, fietsen en paardrijden

Utrechts Landschap beheert 800 kilometer aan wandelpaden in de provincie Utrecht. Via deze paden kunnen wandelaars zelf de natuur ontdekken en beleven. Verspreid over de provincie bieden we:

- 127 kilometer gemarkeerde wandelroutes
- 40 kilometer ruiterspaden
- 17,5 kilometer mountainbikepaden
- 20 kilometer fietspaden
- 3 familiepaden (rolstoeltoegankelijk)
- 12 kinderroutes

Evenementen en activiteiten

In 2019 kon je meedoen aan maar liefst 360 grote en kleine publieksevenementen en – excursies. Sommige activiteiten hebben een heel eigen traditie opgebouwd en kunnen al jaren rekenen op een grote belangstelling. Denk aan het Kerstfeest op Beerschoten en het schapenscheerfeest op Heidestein. Vrijwel alle activiteiten worden georganiseerd door vrijwilligers.

Utrechtse Natuurdagen

Het weer zat niet altijd mee, maar daar lieten bezoekers zich niet door tegenhouden: tijdens de eerste editie van de Utrechtse Natuurdagen begin oktober bezochten honderden mensen de Tabaksschuur in Amerongen voor lezingen, workshops en excursies rondom het thema biodiversiteit. Relaties van Utrechts Landschap werden op verschillende momenten uitgenodigd: vrijwilligers, Bedrijfsvrienden, gulle gevers, vrijwillige waarnemers, collega-natuurorganisaties, overheden en publiek.

Koude Oorlog beleven

Dertig jaar geleden viel de Berlijnse Muur en kwam de Koude Oorlog ten einde. Geen betere plek om deze geschiedenis te herdenken dan op Vliegbasis Soesterberg. Samen met Utrechts Landschap en het Nationaal Militair Museum zette de provincie Utrecht in oktober het evenement *Ontdek de geheimen van de Koude Oorlog* op de agenda. De shelters, Bunker 600 en ondergrondse legering waren het decor voor lezingen, excursies, een toneelvoorstelling en tentoonstellingen. Een drukbezocht weekend, waarin bezoekers de geschiedenis konden voelen en beleven.

Bewoners helpen mee in Kerkebosch

Twee of drie keer per jaar steken bewoners van de wijk Kerkebosch (Zeist) tijdens de *Buur-Natuurdag* hun handen uit de mouwen om de natuur in hun wijk mooier te maken.

Kerkebosch is een woonwijk en natuurgebied in ontwikkeling (sinds 2006). De natuur die

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Utrechts Landschap beheert loopt als vingers door de nieuwe woonwijk. Samen werken in de natuur vergroot de onderlinge saamhorigheid in de wijk en begrip voor het natuurbeheer. In 2019 hebben we speciaal aandacht besteed aan het 'wat en waarom' van ons natuurbeleid. Waarom wordt er in deze tijden groen gekapt en vooral hei aangelegd? Waarom moet de hond aan de lijn? Wie is verantwoordelijk voor welk deel van de natuur?

VRIJWILLIGERS

Vrijwilligers zijn het gezicht van Utrechts Landschap, zorgen met hun initiatieven voor leven in de brouwerij en maken bezoekers enthousiast. Van beheervrijwilliger en gids, tot gastheer/-vrouw, activiteitengenerator en toezichthouder: ze zijn onmisbaar. En met maar liefst 745 vrijwilligers rekenen we ons rijk!

Vrijwilligersbeleid

De onmisbare inzet van onze vrijwilligers breiden we verder uit. Passend bij de behoefte van onze vrijwilligers bieden we opleidingen aan: op het gebied van natuurbeheer, excursievaardigheden, publieksbenadering, communicatie en bedrijfshulpverlening. We communiceren actief met onze vrijwilligers; naast het directe contact met de medewerkers van Utrechts Landschap verspreiden we naar hen regelmatig nieuwsberichten per mail. Jaarlijks organiseren we meerdere vrijwilligersbijeenkomsten over het beleid van Utrechts Landschap en belangrijke projecten en ontwikkelingen. We onderzoeken de mogelijkheid voor een grotere variatie in vrijwilligerswerk zoals projectvrijwilligerschap: een kortdurende inzet voor een concreet resultaat. Ook werven we specifieke erfgoedvrijwilligers en vrijwilligers die een rol willen spelen bij belangenbehartiging voor natuur en erfgoed.

Vrijwilliger is tevreden

Wat vinden vrijwilligers van hun werk en onze begeleiding daarbij? Om daar achter te komen hielden we in maart 2019 een enquête. 39,5% van de vrijwilligers reageerde, en dat is een hoog percentage: vrijwilligers voelen zich dus zeer betrokken, waarderen zo'n enquête en willen graag meedenken. Ze zijn ook tevreden: 93% vindt de algehele tevredenheid een 7 waard of meer. Communicatie, zowel tussen vrijwilligers als tussen de werkorganisatie en de vrijwilligers, en begeleiding scoren goed. Natuurlijk zijn er ook verbeterpunten en daaraan gaan we in 2020 werken.

Vrijwilligers voor beleving

Ongeveer 420 vrijwilligers noemen we onze belevingsvrijwilligers. Zij zorgen voor beleving van natuur en leren over natuur, bedenken activiteiten en promoten Utrechts Landschap. Dit zijn de mensen die je tegenkomt in een van de zeven informatiecentra en het excursiecentrum, als gids bij natuur- en erfgoedexcursies en op promotie door de provincie.

Terreinbeheervrijwilligers

Circa 230 groene vrijwilligers zijn voor onze boswachters aan de slag. Dankzij deze vrijwilligers kunnen we ook arbeidsintensief precisiewerk in kwetsbare natuurgebieden uitvoeren, zoals maaien, snoeien en het herstellen van paden en markeringen.

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Voor de flexibele vrijwilliger

Vrijwilligerswerk kan een behoorlijk beslag leggen op je tijd. Voor mensen die wél graag buiten de handen uit de mouwen steken, maar geen vaste momenten beschikbaar (willen) zijn, hebben we in 2018 een flexteam natuurbeheer opgericht. Wie zich aanmeldt krijgt de data van werkdagen in zijn mailbox en kan zich voor aparte werkzaamheden inschrijven. Inmiddels hebben zo'n 95 mensen zich ingeschreven bij het flexteam. In 2019 kwam het team 28 keer bij elkaar voor werkzaamheden in verschillende gebieden.

De onderzoekende vrijwilliger

Om te weten of ons natuurbeheer tot de gewenste resultaten leidt, moeten we heel veel monitoring uitvoeren. Veel vrijwilligers van inventarisatiegroepen van o.a. Sovon, RAVON en de KNVV zijn ons daarbij tot hulp. Zo doen zij in bijna al onze terreinen jaarlijks onderzoek naar dassen en boommarters – bekijk voor een impressie de prachtige beelden die de Dassenwerkgroep van Vereniging voor Dorp en Natuur Amerongen-Leersum op YouTube plaatste. De KNVV Amersfoort heeft (bijna) alles dat groeit en bloeit in De Schammer in kaart gebracht. Er kwamen zelfs speciale cameravallen aan te pas om kleine marterachtigen te volgen. Ook allerlei jaarlijks terugkerende inventarisaties, van broedvogels tot insecten en paddenstoelen, zijn weer uitgevoerd. Met een spectaculaire waarneming in de Blauwe Kamer: een roepende kwartelkoning, de eerste sinds 2007.

Landgoederenboswachter en landgoederenploeg

Sinds 2018 onderhoudt een speciale landgoederenboswachter onze landgoederen en buitenplaatsen, samen met een landgoederenploeg en Landschap Erfgoed Utrecht. Alle 50 vrijwilligers zijn minstens een dag per week inzetbaar, en dat levert inmiddels goede resultaten op. Zo konden we dankzij de vrijwilligers op vrijwel alle rijksmonumentale landgoederen en buitenplaatsen het aantal stinsenflora sterk uitbreiden. Kom maar eens kijken op landgoed De Breul, waar je in het voorjaar kunt genieten van 383 verschillende soorten narcissen en oude rassen van de hyacint uit de 16^e eeuw.

Ook hebben de vrijwilligers kwetsbare monumentale bomen extra verzorgd, bijvoorbeeld door bladcompost onder de boom aan te brengen. Dit zorgt voor extra voeding en het houdt het water beter vast. Belangrijk maatwerk dat deze bomen robuuster maakt in het veranderende klimaat.

FONDSENWERVING

Ons werk zou niet mogelijk zijn zonder de steun van particuliere Beschermers en donateurs, Bedrijfsvrienden, de provincie Utrecht en de Nationale Postcode Loterij. Utrechts Landschap is in bezit van het CBF-Keur, een onafhankelijk keurmerk voor verantwoorde werving en besteding van fondsen.

Weer meer Beschermers

Onze achterban vertoont al jaren een stijgende lijn. In 2019 kwamen er netto ruim 1000 Beschermers bij. Daarmee steunden eind 2019 27.579 Beschermers ons werk.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Nieuwe Utrechts Landschap Gids

Begin maart verscheen de nieuwe Utrechts Landschap Gids. In het boek zijn alle natuurgebieden en erfgoedeigendommen van Utrechts Landschap beschreven en in beeld gebracht. De gids is een cadeau aan alle betalende Beschermers van Utrechts Landschap, als dank voor hun steun. Ook mensen die zich aanmelden als donateur krijgen de nieuwe gids gratis als welkomstgeschenk.

Exclusieve Beschermersexcursie in Figi

Speciaal voor onze Beschermers organiseren we eens per jaar een exclusieve Beschermersbijeenkomst. Op zaterdag 30 maart waren 150 Beschermers, collega's en vrijwilligers te gast in Hotel Theater Figi in Zeist. Tijdens deze dag gaven we een uniek kijkje in onze keuken. Onze specialisten vertelden over de vragen, dilemma's en verrassingen die ze in hun werk tegenkomen. Tevens werd op deze dag het eerste exemplaar van de nieuwe Utrechts Landschap Gids uitgereikt aan Commissaris van de Koning, Hans Oosters en aan de burgemeester van Zeist, Koos Janssen.

Gratis tekenpas

Van een tekenbeet kun je heel erg ziek worden, terwijl voorkomen eenvoudig is. De voorlichtingscampagne van Utrechts Landschap en het RIVM was in 2018 zo'n succes, dat we deze in 2019 hebben herhaald. Ook dit jaar konden mensen een gratis tekenpas aanvragen. In slechts enkele weken tijd hebben we er 4.000 verstuurd. Veel ontvangers besloten meteen Beschermers te worden.

Geven om natuur en erfgoed

Onze achterban vindt, net als wij, het aankopen van natuur heel erg belangrijk, vooral als we daarmee natuurgebieden kunnen verbinden tot een aaneensluitend netwerk. Maar ook de aankoop en het herstel van erfgoed kan op veel steun rekenen: zo werd in 2019 de benodigde € 20.000 voor het herstel van twee monumentale banken in het Zeisterbos gedoneerd.

Netwerk aan Bedrijfsvrienden

In 2019 heeft weer een grote groep organisaties en bedrijven zich verbonden aan de doelstelling van Utrechts Landschap. We mochten twee nieuwe Bedrijfsvrienden verwelkomen: het netwerk bestaat nu uit 57 Bedrijfsvrienden.

Nationale Postcode Loterij

Net als de andere provinciale Landschappen ontvangen we jaarlijks een bijdrage van de Nationale Postcode Loterij. In 2019 was dat € 937.500. Dankzij deze geweldige bijdrage konden we diverse projecten realiseren én mensen laten genieten van natuur en erfgoed. Zo konden we het droge schraalland op Park Vliegbasis Soesterberg herstellen, op verschillende plekken vochtig hakhout opknappen, vrijwilligers in het nieuw steken en een nieuwe elektrische Pont aanschaffen. Ook is aan verschillende verbindingen gewerkt: die tussen de Juliusput en Zwarte Goor bij Stoutenburg, en die tussen de Krakeling en Harlan bij Zeist. Dankzij geld van de Nationale Postcode Loterij en een bijdrage van bezoekers tijdens Kerst op Heidestein in 2018, is de hele Beestenroute bij de Schaapskooi vernieuwd.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

KLACHT VGG

In 2011 heeft de Europese Commissie goedkeuring verleend aan een nieuwe subsidieregeling voor natuurbeschermingsorganisaties, waaronder de provinciale Landschappen. Naar aanleiding van een door de Vereniging Gelijkberechtiging Grondbezitters (VGG) ingediende klacht oordeelde de Commissie eind 2015 dat de Staat de maatregel onterecht niet van tevoren had aangemeld bij de Commissie, maar dat de steun (nu achteraf) alsnog is goedgekeurd. De klacht is daarmee ongegrond verklaard.

Zowel de VGG als de provinciale Landschappen en de vereniging Natuurmonumenten hebben - op verschillende gronden - in 2016 tegen dit besluit van de Europese Commissie beroep aangetekend bij het Gerecht van de Europese Unie. In tegenstelling tot de Commissie zijn de Landschappen en Natuurmonumenten van mening dat natuurbeschermingsorganisaties niet kwalificeren als 'onderneming', en dat er daarom geen sprake was van staatssteun.

Eind 2018 heeft het Gerecht uitspraak gedaan en daarbij het besluit van de Commissie nietig verklaard. Belangrijk formeel punt daarbij was dat het Gerecht van oordeel is dat de Commissie had moeten kiezen voor een zogeheten formele onderzoeksprocedure voor afhandeling van de klacht van de VGG, en het onderzoek niet had kunnen afdoen in een informele onderzoeksprocedure.

De provinciale Landschappen en de Vereniging Natuurmonumenten hebben daarop in december 2018 hoger beroep ingesteld bij het Hof van Justitie. Het is nu wachten op de uitspraak van het Hof, een datum daarvoor is nog niet bekend. Die uitspraak zal tevens bepalend zijn voor het verdere verloop van dit juridische traject.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

ORGANISATIE

Nieuw besturingsmodel

Per 1 januari 2019 veranderde de governance van Utrechts Landschap van een bestuursmodel naar een Raad van Toezicht model. Vanaf dat moment geven een (uitgebreide) Raad van Toezicht en een directeur-bestuurder leiding aan Utrechts Landschap. De dagelijkse gang van zaken is in de praktijk niet ingrijpend veranderd; de werkorganisatie opereerde al voldoende zelfstandig, waardoor deze stap mogelijk was.

Gecertificeerd natuurbeheerder

Om in aanmerking te komen voor provinciale natuurbeheersubsidie moet Utrechts Landschap gecertificeerd zijn als natuurbeheerder binnen het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL). In 2019 heeft de Stichting SNL voor de tweede maal met een audit getoetst of wij voldoen aan de kwaliteitseisen voor beheer, organisatie en administratie. Deze audit is met succes doorlopen. De actiepunten en bevindingen uit de audit zijn inmiddels opgepakt.

Medewerkers

Per 31 december 2019 heeft Utrechts Landschap 54 medewerkers in dienst (47,39 fte), waarvan:

- 38 mannen en 16 vrouwen
- 23 fulltime en 31 parttime

Over heel 2019 hadden we gemiddeld 48,99 fte in dienst.

Het ziekteverzuimpercentage bedroeg in 2019 4,8%. Dit ligt iets hoger dan het landelijk gemiddelde en beduidend hoger dan ons ziekteverzuim in de afgelopen jaren (2018: 1,5%). Het hoge ziekteverzuim werd veroorzaakt door drie langdurige zieken.

Aantal medewerkers in dienst: 10

Aantal medewerkers uit dienst: 10

In 2019 hebben we via twee gespecialiseerde bemiddelingsbureaus twee vacatures uitgezet onder mensen met een arbeidshandicap. Helaas heeft dit door oorzaken buiten onze invloed nog geen nieuwe collega's opgeleverd. Wel konden we een kandidaat een tijdelijke werkervaringsstageplek aanbieden.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Inrichting organisatie, bestuur en toezicht

Statutaire naam: Stichting Het Utrechts Landschap

Vestigingsplaats: De Bilt

Rechtsvorm: stichting

Statutenwijziging: laatste statutenwijziging op 31 december 2018

Nieuw besturingsmodel

Per 1 januari 2019 veranderde de governance van Utrechts Landschap van een bestuursmodel naar een Raad van Toezicht model. Vanaf dat moment geven een (uitgebreide) Raad van Toezicht en een directeur-bestuurder leiding aan Utrechts Landschap.

Bestuur

- Saskia van Dockum, directeur-bestuurder

De directeur-bestuurder is belast met alle bestuurstaken en heeft de eindverantwoordelijkheid voor de (dagelijkse) leiding en de uitvoering van programma's en activiteiten. De directeur-bestuurder wordt benoemd voor onbepaalde tijd door de Raad van Toezicht.

De directeur-bestuurder is tevens directeur-bestuurder van Stichting de Utrechtse Molens en Stichting Kasteel Loenersloot.

Relevante (neven)functies:

- Voorzitter Adviescommissie Monumentenzorg, lid College van Adviseurs van Prins Bernhard Cultuurfonds
- Lid raad van toezicht omroep RTV Utrecht, voorzitter van de Omroep Utrecht Stichting (OUS)
- Lid raad van toezicht Museum Speelklok
- Lid bestuur Streekfonds Utrechtse Heuvelrug
- Lid bestuur Theater Kikker/Podium Hoge Woerd

Raad van Toezicht

- Dhr. M. Kortbeek, voorzitter
- Dhr. P. Snickers
- Dhr. A. van Gellicum
- Mw. A.A. Swinkels
- Dhr. N.J. de Vries
- Dhr. H.A.C. Runhaar
- Mw. A.M.A. Pennarts

De Raad van Toezicht ziet toe op het beleid van het bestuur, o.a. via goedkeuring van de begroting, meerjarenbeleidsplan en jaarrekening, benoeming van het bestuur, aankoop en vervreemding van registergoederen boven een bepaald drempelbedrag. Er is een profielschets voor het toezichthoudend orgaan.

De Raad van Toezicht van Stichting Utrechts Landschap vergaderde in 2019 zeven keer. Op de agenda stond onder meer:

- begroting, jaarverslag, jaarrekening, project- en financiële rapportages;
- besluitvorming rondom diverse aankopen en projecten;
- beleidsdocumenten op het gebied van vastgoed, natuurbeheer, natuurvisie
- zelfevaluatie Raad van Toezicht;
- afronden governance wijziging.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

De Raad van Toezicht ontvangt geen middellijke en geen onmiddellijke bezoldiging. Wel heeft de Raad van Toezicht recht op vergoeding van gemaakte onkosten.

Leden van de Raad van Toezicht worden benoemd voor een periode van vier jaar, waarna éénmaal herbenoeming mogelijk is voor een periode van vier jaar.

Relevante (neven)functies:

Alle leden hebben ook zitting in de Raden van Toezicht van Stichting de Utrechtse Molens en Stichting kasteel Loenersloot.

Dhr. Kortbeek (voorzitter)

- Lid raad van commissarissen MN Services N.V.
- Voorzitter van de raad van commissarissen van Emil Frey Nederland N.V.

Dhr. Snickers

- Financieel directeur De Stiho Groep B.V., Nieuwegein (tot 31 december 2018)
- Adviseur directie De Stiho Groep B.V., Nieuwegein (vanaf 31 december 2018)
- Zelfstandig meubelmaker
- Vastgoedbelegger

Dhr. van Gellicum

- Rentmeester Kendes Rentmeesters Veenendaal BV/Kendes Rentmeesters Zwolle BV;
- DGA Steenhuijs Grondzaken BV / A. van Gellicum Grondzaken BV via A. van Gellicum Beheer BV
- Vennoot landbouwbedrijf Maatschap Van Gellicum
- Voorzitter expertcommissie landelijk en agrarisch vastgoed stichting Nederlands Register Vastgoed Taxateurs
- Secretaris-penningmeester stichting Fonds tot ondersteuning van het agrarisch onderwijs in het gebied van de Tielerwaard
- Voorzitter vereniging Wildbeheereenheid Tielerwaard-Oost
- Voorzitter stichting Jachtcombinatie Geldermalsen

Mevr. Swinkels

- Founding Partner Branddoctors
- Bestuurslid Habitat for Humanity

Dhr. de Vries

- Bestuurslid en arbiter bij de Raad van Arbitrage voor de Bouw
- Voorzitter raad van commissarissen van NileDutch Investment B.V.
- Voorzitter raad van commissarissen Batenburg Techniek N.V.
- Lid raad van commissarissen Andusgroup B.V.

Dhr. Runhaar

- Universitair hoofddocent Environmental governance, Copernicus Instituut voor Duurzame Ontwikkeling, Universiteit Utrecht
- Buitengewoon hoogleraar Beheer van biodiversiteit en agrarisch landschap, Forest and Nature Conservation Policy group, Wageningen University & Research Centre
- Lid van de Maatschappelijke Adviesraad Faunaschade (BIJ12)
- Lid van de Commissie Deskundigen Meststoffenwetgeving (LNV)
- Lid Wetenschappelijke Raad van Advies Maasheggen.
- Bestuurslid Stichting Dassenwerkgroep Utrecht en 't Gooi

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Mevr. Pennarts

- Regiohoofd a.i. Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
- Voorzitter Voion

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Financieel beleid en verantwoording

Dit jaarverslag is opgesteld volgens de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving voor fondsenwervende instellingen RJ 650.

Meerjarenoverzicht kengetallen

Volgens de erkenningsnormen van het CBF per 2019 moet de organisatie de gewenste verhouding tussen bestedingen (kosten) aan doelstelling, werving baten en beheer & administratie bepalen (art 3.3.1). Als ondergrens voor besteding aan doelstellingen beveelt het CBF 70% aan.

Bestedingen t.o.v. totale lasten	Gewenste verhouding	2019	2018	2017
Aan doelstelling	Minimaal 80%	83%	81%	86%
Aan fondsenwerving	Maximaal 5%	4%	5%	3%
Aan beheer en administratie	Maximaal 15%	13%	14%	11%

Voor een resultaatanalyse ten opzichte van begroting en vorig jaar; zie vanaf blz. 52.

Beleid mbt reserves en fondsen

Reserves

De stichting kan een deel van haar vermogen reserveren om invulling te geven aan specifieke doelstellingen. Het gaat hierbij om zogenaamde bestemmingsreserves. De bestemmingsreserves worden door het bestuur vastgesteld.

Om de continuïteit van de organisatie te waarborgen acht het bestuur van de stichting het noodzakelijk een continuïteitsreserve aan te houden, als beheersmaatregel voor het risico van wegvallen van subsidies, baten uit bezit of veranderingen in het economisch klimaat die een negatieve invloed op fondsenwerving of de financiële baten hebben (streven is € 5 miljoen, dit is 1 x de jaarkosten van de organisatie, exclusief aankopen en projecten). De stichting heeft een risicoanalyse opgesteld die tweejaarlijks wordt geactualiseerd. Hiermee is voldaan aan de Richtlijn Reserves Goede Doelen van de VFI en het CBF-reglement. De continuïteitsreserve wordt gemuteerd via de resultaatbestemming.

De reserve terugkoop erfpacht dient ter financiering van de (eventuele) terugkoop van in het verleden in erfpacht uitgegeven opstallen (met inbegrip van de in de tussenliggende perioden opgetreden waardemutaties als gevolg van contractuele bepalingen). Bij aflopende erfpachtcontracten heeft Het Utrechts Landschap in veel gevallen een verplichting tot (terug)koop van deze opstallen. Dotatie vindt plaats op basis van 25% van de jaarlijkse erfpachtbaten. De waarde van de (eventuele) terugkoopverplichting op (middel)lange termijn bedraagt ca. € 31 mln.

Om aankopen natuurgebieden (mede) te kunnen financieren worden gedoteerd aan de reserve aankopen ontvangen giften en nalatenschappen voor zover er door de schenker/erflater niet een andere bestemming is aangewezen (anders een bestemmingsfonds, zie onder 'fondsen'); vanwege de onvoorspelbaarheid van beschikbaar komen van gronden is er geen meerjarenplanning voor aankopen op te stellen.

De reserve overig betreft gelden ontvangen voor onderhoud en inrichting van gebieden. De reserve wordt gemuteerd via de resultaatbestemming. De reserve is bedoeld voor inrichting en beheer van natuurgebieden in de regio van de Hoogkampse Plas, en beheer van gebieden Niënhof.

De reserve voorfinanciering activiteiten dient voor de noodzakelijke voorfinanciering van activiteiten en bedrijfsmiddelen waarvoor bekostiging na boekjaar beschikbaar komt (SNL subsidie).

Voor identificatiedoelinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Fondsen

Dit betreft delen van het vermogen van de stichting waaraan door derden voorwaarden zijn gesteld voor de aanwending. Aanwendingen van dit vermogen, alsmede toevoegingen, worden via de resultaatbestemming verwerkt.

Fondsen beheer zijn gevormd vanuit de ontvangen (eeuwigdurende) afgekochte onderhoudsbijdragen voor diverse beheergebieden. Beheerfondsen Birkhoven en de Schammer worden jaarlijks geïndexeerd op basis van de consumentenprijsindex (CPI).

Het fonds bijdrage Postcodeloterij wordt jaarlijks gedoteerd ter hoogte van de op jaarbasis ontvangen gelden vanuit de Nationale Postcodeloterij minus de ten laste van het fonds gebrachte projectbestedingen (beide via de resultaatbestemming) passend binnen de doelbesteding van de Nationale Postcodeloterij.

Fondsen op Naam zijn door personen of stichtingen gedoteerde bijdragen met een specifieke bestemming.

Beleggingsbeleid

In 2015 is een spaar- en beleggingscommissie opgericht. Hierin hebben zitting de directeur-bestuurder en twee externe leden met expertise op het gebied van vermogensbeheer; dhr. P. van Heekeren en dhr. H. Liersch. Twee leden van de Raad van Toezicht zijn speciaal belast met het toezicht op de door de directie benoemde beleggingscommissie en de uitvoering van het beleggingsbeleid. Het doel van de spaargelden en beleggingen is bij te dragen aan het vermogen van de stichting en dit vermogen in stand te houden in reële termen over de tijd (t.o.v. prijsstijgingen/inflatie). In 2019 is een spaar- en beleggingsstatuut bijgesteld en opnieuw vastgesteld door de Raad van Toezicht. Dit statuut is te raadplegen op <https://www.utrechtslandschap.nl/beleid>. Voor beleggingsresultaten over 2019 zie blz. 70.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

VOORUITBLIK 2020

Het Meerjarenbeleidsplan en de OGSM vormen de basis voor ons jaarplan 2020. Het verwerven van natuur, landschap & erfgoed, het goed beheren en verbeteren van de kwaliteit van onze eigendommen, het verbreden van onze achterban en het zorgen voor een duurzame financiering van onze activiteiten zijn daarin belangrijke speerpunten.

Ook in 2020 werken we actief aan aankopen. Onze blik richten we dit jaar nadrukkelijk ook op west Utrecht waar we bij voorkeur een natuurkern willen ontwikkelen.

We beheren onze gebieden deskundig en verbeteren in een aantal ervan middels projecten de kwaliteit van natuur, bijvoorbeeld door de aanplant van struweel en de ontwikkeling van heide en natuurlijk bos. Daarnaast verrichten we werkzaamheden die de toegankelijkheid van onze gebieden voor recreanten ten goede komen. We investeren in paden, boomveiligheid en parkeren. Ook in ons terreinbeheer besteden we aandacht aan duurzaamheid. We onderzoeken de mogelijkheden van circulair terreinbeheer en starten pilots.

Ons monumentaal vastgoed kent steeds minder achterstand. De staat van onderhoud is goed. Toch vergt ons vastgoed, waaronder bijvoorbeeld ook follies en een steenfabriek, steeds weer deskundige aandacht en onderhoud. Via O-prognose, het programma dat wij gebruiken voor de planning van ons beheer, maken we jaar- en werkplannen. We besteden aandacht aan de verduurzaming van een aantal panden die in eigen gebruik zijn, waaronder het hoofdkantoor op landgoed Oostbroek.

Met de komst in 2020 van de nieuwe nationale Omgevingswet en provinciale en gemeentelijke omgevingsvisies intensiveren we de samenwerking met NMU en Natuurmonumenten in het kader van ruimtelijke ordeningsprocessen. Inspraak in het kader van onze doelstelling vergt steeds verdergaande professionalisering en (juridische) kennis die we alleen samen met de andere groene partijen kunnen bekostigen.

We onderzoeken in de eerste helft van het jaar onze naamsbekendheid en of nieuwe wegen bewandeld moeten worden voor het verder vergroten en verbreden van onze achterban. We communiceren intensief over de impact die we maken voor natuur, landschap en erfgoed. We verzilveren die impact met stijgende donateursaantallen en giften.

De stichting schat in dat de gevolgen van de recente Corona-virus uitbraak geen wezenlijke bedreiging vormen voor de continuïteit van de stichting op lange termijn. De mate waarin de financiële positie van de stichting op korte en middellange wordt beïnvloed hangt af van de duur en ernst van de Corona-virus uitbraak en de daarmee gepaard gaande economische ontwikkelingen. Vooralsnog wordt voor 2020 een beperkte omzetsdaling voorzien. Deze daling kan worden opgevangen binnen de opgebouwde reserves.

Ons werk blijft mensenwerk. Werken bij Utrechts Landschap is uitdagend, plezierig en leuk. We investeren in onze medewerkers en maken samen een veilige en inspirerende werkomgeving. Dat blijkt uit het medewerkertevredenheidsonderzoek dat we samen met de OR in 2020 voor de derde maal uitvoeren.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

BEGROTING 2020

Als toekomstperspectief presenteren wij hier de begroting 2020 en raming 2021.

x 1.000 euro	Raming 2021	Begroting 2020
BATEN		
Baten van particulieren	1197	1076
Baten van bedrijven	105	100
Baten van loterijorganisaties	938	938
Baten van subsidies van overheden	2716	2716
Baten van andere org. zonder winststreven	80	80
Totaal van de geworven baten	5035	4909
 Baten uit bezit	2470	2448
Baten als tegenprestatie voor producten/diensten	743	743
Overige baten	150	150
	3363	3341
Totaal van de baten	8398	8250
 LASTEN		
<i>Besteed aan doelstellingen</i>		
Verwerving	1076	1075
Beheer gebieden	1528	1510
Openstelling	1574	1548
Instandhouding gebouwen	1401	1432
Draagvlak	489	482
Strategie	287	241
Projecten	700	1542
Totaal van bestedingen aan doelstellingen	7055	7830
 Wervingskosten	431	427
Kosten beheer en administratie	1073	1106
	1504	1533
Totaal van de lasten	8559	9363
 Saldo voor financiële baten en lasten	-161	-1113
Saldo financiële baten en lasten	120	144
Saldo van baten en lasten voor resultaatbestemming	-41	-969

Voor identificatiedoeleinden

VERSLAG RAAD VAN TOEZICHT

Vanaf 1 januari 2019 werkt Utrechts Landschap met een nieuw governance model: dat van een Raad van Toezicht. In dit model wordt het beleid ontwikkeld en uitgevoerd door de directie. De leden van de Raad van Toezicht keuren het beleid goed, houden toezicht op de uitvoering daarvan en leveren een actieve, betrokken en stimulerende bijdrage aan de strategie van de organisatie. Daarnaast is de RvT werkgever van de directie.

Hiermee komt een einde aan het werken met een zevenkoppig bestuur waarvan de leden een belangrijke bijdrage leverden aan de dagelijkse gang van zaken, waarvoor zij tegelijkertijd eindverantwoordelijk waren. Een situatie waarin een vrijwilligersbestuur op deze wijze verantwoordelijkheid neemt, is vanuit het verleden van onze stichting goed verklaarbaar, maar past niet meer bij de omvang, de uitdagingen en de volwassenheid van de huidige organisatie. Het nieuwe model geeft de organisatie ruimte voor eigen verantwoordelijkheid en initiatief.

De omslag van een bestuur naar een raad-van-toezicht model was mogelijk doordat de werkorganisatie de afgelopen jaren met succes een professionele ontwikkeling doormaakte, die de mogelijkheid geeft om eindverantwoordelijkheid van de organisatie bij een directeur-bestuurder te leggen. De directeur, Saskia van Dockum, die leiding aan deze organisatieontwikkeling gaf, benoemden wij tot directeur-bestuurder. De herziene verantwoordelijkheden en mandaten zijn omschreven in nieuwe statuten en reglementen voor de Raad van Toezicht en de directeur-bestuurder.

Voorafgaand aan de omslag is door ons zorgvuldig gekeken op welke wijze de Raad van Toezicht naast reguliere vergaderingen (waarin o.a. strategie, (nieuw) beleid en de voortgang daarin de belangrijkste onderwerpen van gesprek zijn), betrokken blijft bij de medewerkers, de werkzaamheden en de stakeholders van de Stichting.

In de reguliere Raad van Toezicht vergaderingen (7 maal per jaar) zijn onder meer de volgende onderwerpen aan de orde geweest: de directierapportages, het salaris van de directeur-bestuurder, de invulling van aan de RvT gelieerde commissies, de benoeming van waarnemers van de RvT in de beleggingscommissie, de terugkoppeling uit die commissies, de kwaliteitscyclus van beheer, het risicobeleid, de jaarrapportage en jaarcijfers, het vastgoedbeleid, diverse aankopen en projecten, de samenstelling van de Raad inclusief herbenoemingen, het lidmaatschap van het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug, de voortgang in de reguliere werkzaamheden, de omgang met Conventionele Explosieven in terreinen, het spaar- en beleggingsstatuut, financiële prognoses en de resultaten van de gevoerde marketingstrategie. Aan de vergaderingen nemen naast de directeur-bestuurder regelmatig leden van het managementteam van de stichting deel.

Iedere vergadering wordt afgesloten met een evaluatie van de bijeenkomst. Hiervoor is gekozen om rol- en taakvastheid in de nieuwe structuur actief te evalueren. Eén keer per jaar evalueert de Raad van Toezicht haar eigen functioneren.

De financiële commissie van de Raad hield in 2019 vier vergaderingen met de directeur-bestuurder, het hoofd bedrijfsvoering en de controller. Onderwerpen waren de begroting, jaarstukken, IT-projecten en risico's die de stichting loopt. In de Raad kwamen de

hoofdpijnen hiervan nog eens uitgebreid aan de orde en werd van gedachten gewisseld met onze accountant. De Raad is blij met zijn positieve oordeel en de transparante en adequate financiële verslaglegging van de stichting. Op financieel gebied achten wij succesvolle fondsenwerving meer nodig dan ooit: natuur verdient bescherming en onze ambitie ligt hoog. De organisatie slaagt er in toenemende mate in om ook nieuwe fondsen aan te spreken.

De remuneratiecommissie hield een functioneringsgesprek met de directeur-bestuurder. Daarin wordt jaarlijks aandacht besteed aan de gemaakte afspraken en de voortgang daarin. We stelden vast dat alle (jaar)doelen gehaald zijn en de prognose voor het behalen van de lange termijn doelen positief is.

De beleggingscommissie -die functioneert onder verantwoordelijkheid van de directeur-bestuurder- heeft twee waarnemers vanuit de Raad van Toezicht. Zij vergaderden vijfmaal in 2019.

Minimaal twee leden van de Raad ontmoeten jaarlijks de Ondernemingsraad. Dit jaar spraken we over de jaarstukken en de toekomst van de organisatie. Als leden van de Raad van Toezicht houden we regelmatig -zoals onder andere tijdens de eindejaarsbijeenkomst- contact met de medewerkers van de Stichting. Ieder jaar bezoeken we projecten tijdens excursies in het voor- en het najaar. Zo krijgen we praktische inkleuring bij de vergaderstukken. We houden tevens voeling met de reguliere werkzaamheden door bezoeken te brengen aan beheereenheden. In het verslagjaar bezochten we bijvoorbeeld de projecten Elsterbuitenwaarden, restauratie van het monumentale theehuis op landgoed Heidestein en TOP Jagershuys. We bekeken het beheer van de Zeisterbossen.

Tijdens de reguliere vergaderingen was een belangrijk terugkerend onderwerp de aankoop van terreinen die door de stichting voor altijd veiliggesteld worden. Dit is een speerpunt van het meerjarenbeleid, waarin de Raad graag een stimulerende rol speelt, ook ten aanzien van de uitbreiding van natuur aan de westkant van Utrecht. De Raad is ervan overtuigd dat op het gebied van verwerving van gebieden en daarmee de bescherming van natuur en landschap door de organisatie grote stappen gezet zijn en worden. De vanaf 2019 door de stichting uitgevoerde kwaliteitstoetsen bieden ons als Raad de mogelijkheid om tevens toezicht te houden op de kwaliteit van ons natuurbeheer. De eerste toets verschijnt in 2020.

We constateren met plezier dat het erfgoed van de stichting in goede staat is. Dat geldt voor onze 15 rijksbeschermden landgoederen en voor diverse monumentale gebouwen zoals ons kantoor in het hoofdhuis van Oostbroek en de tabaksschuur in Amerongen waarin een informatiecentrum is gehuisvest. Waar mogelijk stimuleren we bij restauraties en andere werkzaamheden aan ons monumentale erfgoed investeringen in duurzaamheid.

Voor de stichting zijn vrijwilligers, beschermers, bedrijfsvrienden, subsidiegevers en fondsen van levensbelang. Met deze stakeholders onderhouden we ook als leden van de Raad contacten. Bijvoorbeeld tijdens speciale bijeenkomsten voor hen als onderdeel van de Utrechtse Natuurdagen (oktober 2019), maar ook tijdens bestuurlijk overleg zoals met de provincie Utrecht. Ook daarmee geven wij invulling aan de afspraak dat wij ons actief inzetten voor de doelstelling van de stichting.

De Raad constateert dat de doelstelling van de stichting om natuur, landschap en erfgoed te beschermen meer dan ooit actueel is. We stellen vast dat de organisatie op basis van een heldere focus op de uitbreiding van natuur, op goed beheer van onze eigendommen, een stevige verankering in de Utrechtse samenleving en een gezonde financiële huishouding, uitstekend op koers ligt, maar ook nog voldoende uitdagingen kent.

We spreken de hoop uit dat de crisis als gevolg van COVID 19 het besef over het grote belang van natuur onderstreept en de steun voor onze doelstelling alleen maar meer toeneemt.

Onze ambities voor de toekomst blijven onverminderd groot en groen!

Namens de Raad van Toezicht
Michaël Kortbeek, voorzitter

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

JAARREKENING 2019

BALANS (na resultaatbestemming)

Balans	x 1.000 euro	
	31 december 2019	31 december 2018
ACTIVA		
Immateriële vaste activa	0	0
Materiële vaste activa	316	286
Financiële vaste activa	400	400
	<u>716</u>	<u>686</u>
Vorderingen en overlopende activa	2735	3384
Effecten	3398	2599
Liquide middelen	<u>20212</u>	<u>14499</u>
	26345	20482
Totaal	<u>27062</u>	<u>21168</u>
PASSIVA		
<i>Reserves en fondsen</i>		
Reserves		
- Continuïteitsreserve	3571	2157
- Reserve terugkoop erfpacht	8671	8386
- Reserve aankopen	1527	427
- Reserve overig	876	611
- Reserve voorfin. activiteiten	1764	1691
Fondsen		
- Fondsen beheer	3006	2986
- Fonds project Rodem	59	154
- Fonds bijdrage Postcodeloteri	1324	1324
- Fondsen op Naam	73	69
	20871	17805
Langlopende schulden	3861	1554
Kortlopende schulden	<u>2330</u>	<u>1809</u>
	6191	3363
Totaal	<u>27062</u>	<u>21169</u>

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2019

x 1.000 euro	Werkelijk 2019	Begroot 2019	Werkelijk 2018
BATEN			
Baten van particulieren	994	1270	1708
Baten van bedrijven	98	98	105
Baten van loterijorganisaties	938	938	938
Baten van subsidies van overheden	3052	2986	2765
Baten van andere org. zonder winststreven	72	0	93
Totaal van de geworven baten	5153	5291	5610
 Baten uit bezit	 2877	 2475	 2767
Baten als tegenprestatie voor producten/diensten	826	658	650
Overige baten	1892	150	566
	5595	3283	3984
 Totaal van de baten	 10749	 8574	 9594
 LASTEN			
<i>Besteed aan doelstellingen</i>			
Verwerving	775	PM	946
Beheer gebieden en Openstelling	3005	2992	2823
Instandhouding gebouwen	1331	1466	1223
Draagvlak	468	524	632
Strategie	211	287	199
Projecten	1315	2507	377
Totaal van bestedingen aan doelstellingen	7105	7777	6200
 Wervingskosten	 307	 427	 423
Kosten beheer en administratie	1145	1127	1076
	1452	1554	1499
 Totaal van de lasten	 8557	 9330	 7700
 Saldo voor financiële baten en lasten	 2191	 -757	 1894
Saldo financiële baten en lasten	874	235	-104
Saldo van baten en lasten voor resultaatbestemming	3065	-522	1790

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

Bestemming resultaat	x1.000 euro	01-01-2019	dotatie	onttrekking	31-12-2019
- Continuïteitsreserve		2157	1414	0	3571
- Reserve terugkoop erfpacht		8386	285	0	8671
- Reserve aankopen		427	1409	310	1527
- Bestemmingsreserves overig		611	265	0	876
- Bestemmingsreserve voorfin. activiteiten		1691	73	0	1764
- Fondsen beheer		2986	37	17	3006
- Fonds project Rodem		154	0	95	59
- Fonds bijdrage Postcodeloterij		1324	938	938	1324
- Fondsen op Naam		69	3	0	73
Totaal		17805	4425	1359	20871

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

KASSTROOMOVERZICHT 2019

Kasstroom uit operationele activiteiten (x € 1.000) (x 1.000 euro)	2019	2018
Resultaat boekjaar voor financiële baten en lasten	2191	1894
<i>Aanpassingen voor:</i>		
Afschrijvingen	59	55
Veranderingen in werkkapitaal		
Mutatie vorderingen en overlopende activa	648	-441
Mutatie voorzieningen		
Mutatie schulden op korte termijn	521	-127
Mutatie langlopende schulden	47	13
Mutatie werkkapitaal	1217	-555
Kasstroom uit operationele activiteiten	3467	1394
Investeringsactiviteiten		
Investeringen in immateriële vaste activa	0	0
Investeringen in materiële vaste activa	-91	-183
Desinvesteringen (met name uitgifte in erfpacht)	2230	100
Uitgaven en ontvangsten van beleggingen	107	-419
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	2246	-502
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	0	0
Netto kasstroom	5712	892
Liquide middelen begin boekjaar	14499	13607
Liquide middelen einde boekjaar	20212	14499
Toename resp. afname liquide middelen	5712	892

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE BALANS EN STAAT VAN BATEN EN LASTEN

ALGEMENE TOELICHTING

Activiteiten

De stichting heeft overeenkomstig artikel 2 in haar statuten als doel:

het bevorderen van het natuur- en landschapsschoon en cultuurhistorie in de provincie Utrecht, waaronder de instandhouding en het beheer van rijksmonumenten in eigendom. Onder natuur- en landschapsschoon en cultuurhistorie wordt verstaan al datgene wat tot de aantrekkelijkheid van het landschapsbeeld bijdraagt, waartoe mede kunnen worden gerekend de merkwaardigheden op het gebied der natuurhistorie en de voortbrengselen van menselijke werkzaamheid, welke door hun vorm, ligging of ouderdom de waarde van het landschapsbeeld verhogen.

Continuïteitsveronderstelling

De financiële positie van de stichting is positief op basis van de liquiditeitspositie, de vermogenspositie, de ontwikkeling van het exploitatiesaldo en de meerjarenverwachting.

Deze jaarrekening is dientengevolge opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Vestigingsadres

Stichting Het Utrechts Landschap is feitelijk gevestigd op aan de Bunnikseweg 39, 3732 HV de Bilt en staat geregistreerd in het handelsregister met nummer 41177576.

Gebruik van schattingen

Bij de totstandkoming van de jaarrekening van de stichting moet het bestuur schattingen maken en aannames doen. Deze schattingen en aannames zijn van invloed op de gerapporteerde activa en passiva, de vermelding van de niet uit de balans blijvende activa en passiva op balansdatum en op de opbrengsten en kosten in de periode waarover wordt gerapporteerd.

De werkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen en aannames. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen en schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien alsmede in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de leden van de Raad van Toezicht, het bestuur en andere sleutelfunctionarissen binnen de stichting en nauwe verwanten zijn verbonden partijen. Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

De stichting heeft de volgende verbonden partijen uit hoofde van de Raad van Toezicht en het bestuur:

- Stichting De Utrechtse Molens te De Bilt (hierna: SDUM): heeft als doel het in eigendom verwerven en in stand houden van molens en aanverwante objecten in de provincie Utrecht en het beschermen van de molenbiotoop. De stichting heeft met SDUM een samenwerkingsrelatie, SDUM maakt voor de uitvoering van haar werkzaamheden deels gebruik van de werkorganisatie van de stichting. De kosten van deze werkorganisatie worden op basis van tijdregistratie vermenigvuldigd met een (vastgesteld) bedrag per uur door de stichting bij SDUM in rekening gebracht.

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

- Stichting Kasteel Loenersloot te De Bilt (hierna: SKL): heeft als doel het in stand houden van het kasteel Loenersloot en het in stand houden en restaureren van monumenten. De stichting heeft met SKL een samenwerkingsrelatie, SKL maakt voor de uitvoering van haar werkzaamheden deels gebruik van de werkorganisatie en de directeur-rentmeester van de stichting. De kosten van deze werkorganisatie worden op basis van tijdsregistratie vermenigvuldigd met een (vastgesteld) bedrag per uur door de stichting bij SKL in rekening gebracht.

Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen.

ALGEMENE GRONDSLAGEN

Algemeen

Deze jaarrekening is opgesteld volgens de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving RJ650 'Fondsenwervende instellingen'.

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

Alle bedragen zijn vermeld in euro's.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van voorgaand jaar.

Bijzondere posten

Bijzondere posten zijn opbrengsten en/of kosten die voortvloeien uit gebeurtenissen of transacties die behoren tot het resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening, maar die omwille van de vergelijkbaarheid apart toegelicht worden op grond van de aard, omvang of het incidentele karakter van de post.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder aftrek van afschrijvingen op basis van de lineaire methode en op basis van de economische levensduur inschatting. Er wordt rekening gehouden met bijzondere waardeverminderingen; dit is het geval als de boekwaarde van het actief (of van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort) hoger is dan de realiseerbare waarde ervan.

Materiële vaste activa

De verwervingen die in het kader van de doelstelling van de stichting plaatsvinden en waarmee niet duurzaam genereren van opbrengsten wordt beoogd, worden pm (zijnde de lagere realiseerbare waarde) gewaardeerd en de aanschaffingskosten worden direct ten laste van de staat van baten en lasten gebracht. Eventuele uit het beheer van deze verwervingen voortvloeiende opbrengsten hebben geen causale relatie met de redenen voor aanschaffing en zijn niet voldoende om de in het beheer verbonden kosten te dekken. Voor deze aanschaffingen bestaat geen voornemen tot vervreemding en/of vervanging op korte of lange termijn.

Overige aanschaffingen, die bedoeld zijn om de werkzaamheden van de stichting duurzaam te dienen en die een bijdrage leveren aan het genereren van opbrengsten of het beperken van toekomstige kosten, worden gewaardeerd tegen aanschaffingsprijs of tegen de lagere realiseerbare waarde, onder aftrek van lineair berekende afschrijvingen op basis van economische en/of technische levensduur en rekening houdend met een eventuele restwaarde. De afschrijvingen bedragen een percentage van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en zijn als volgt voor de verschillende categorieën:

- Transportmiddelen: 7/10/12,5/20%
- Inventaris gereedschappen: 20/33,3%

Financiële vaste activa

Leningen u/g

Leningen u/g worden bij de eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs, welke gelijk zijn aan de nominale waarde, onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen.

Bijzondere waardeverminderingen

De stichting beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde van het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort.

Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzonder-waardeverminderingverlies wordt direct als last verwerkt in de staat van baten en lasten onder gelijktijdige verlaging van de boekwaarde van het betreffende actief.

Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

Vorraden

De voorraden grond- en hulpstoffen en handelsgoederen worden gewaardeerd tegen kostprijs of lagere opbrengstwaarde. Bij de bepaling van de opbrengstwaarde wordt rekening gehouden met de incurantheid van de voorraden.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Dit is nagenoeg gelijk aan de nominale waarde. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden statisch bepaald.

Effecten

Effecten worden – indien deze een beursnotering kennen – bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Daarna worden effecten ook gewaardeerd tegen de reële waarde. Dit is gelijk aan de beurswaarde.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Reserves en fondsen

Reserves

Om de continuïteit van de organisatie te waarborgen acht het bestuur van de stichting het noodzakelijk een continuïteitsreserve aan te houden (streven is € 5 miljoen, dit is 1 x de jaarkosten van de organisatie, exclusief aankopen en projecten). Hiermee is voldaan aan de Richtlijn Reserves Goede Doelen van de VFI en het CBF-reglement. De continuïteitsreserve wordt gemuteerd via de resultaatbestemming.

De reserve terugkoop erfpacht dient ter financiering van de (eventuele) terugkoop van in het verleden in erfpacht uitgegeven opstallen (met inbegrip van de in de tussenliggende perioden opgetreden waardemutaties als gevolg van contractuele bepalingen). Bij aflopende erfpachtcontracten heeft Het Utrechts Landschap in veel gevallen een verplichting tot (terug)koop van deze opstallen. Dotatie vindt plaats op basis van 25% van de jaarlijkse erfpachtbaten. De waarde van de (eventuele) terugkoopverplichting op (middel)lange termijn bedraagt ca. € 31 mln.

Om aankopen natuurgebieden (mede) te kunnen financieren worden gedoteerd aan de reserve aankopen ontvangen giften en nalatenschappen voor zover er door de schenker/erflater niet een andere bestemming is aangewezen (anders een bestemmingsfonds, zie onder 'fondsen'); vanwege de onvoorspelbaarheid van beschikbaar komen van gronden is er geen meerjarenplanning voor aankopen op te stellen.

De reserve overig betreft gelden ontvangen voor onderhoud en inrichting van het gebied Hoogkampse Plas en Niënhof. De reserve wordt gemuteerd via de resultaatbestemming. De reserve is bedoeld voor aankopen, inrichting en beheer van de Hoogkampse Plas en Niënhof.

De reserve voorfinanciering activiteiten dient voor de noodzakelijke voorfinanciering van activiteiten en bedrijfsmiddelen waarvoor bekostiging na boekjaar beschikbaar komt (SNL subsidie).

Fondsen

Dit betreft delen van het vermogen van de stichting waaraan door derden voorwaarden zijn gesteld voor de aanwending. Aanwendingen van dit vermogen, alsmede toevoegingen, worden via de resultaatbestemming verwerkt.

Fondsen beheer zijn gevormd vanuit de ontvangen (eeuwigdurende) afgekochte onderhoudsbijdragen van gemeenten voor diverse beheergebieden. Beheerfondsen Birkhoven en de Schammer worden jaarlijks geïndexeerd op basis van de consumentenprijsindex (CPI).

Het fonds bijdrage Postcodeloterij wordt jaarlijks gedoteerd ter hoogte van de op jaarbasis ontvangen gelden vanuit de Nationale Postcodeloterij minus de ten laste van het fonds gebrachte projectbestedingen (beide via de resultaatbestemming) passend binnen de doelbesteding van de Nationale Postcodeloterij.

Fondsen op Naam zijn door personen of stichtingen gedoteerde bijdragen met een specifieke bestemming.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

Schulden op lange termijn

Algemeen

Schulden op lange termijn worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de schulden op lange termijn worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Schulden op lange termijn worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Het verschil tussen de bepaalde boekwaarde en de uiteindelijke aflossingswaarde wordt op basis van de effectieve rente gedurende de geschatte looptijd van de schulden op lange termijn in de staat van baten en lasten als interestlast verwerkt.

Terugkoopverplichting erfpacht

Het bezit van de stichting is ten dele uitgegeven in erfpacht. Op de grond van wettelijke bepalingen heeft de stichting bij afloop van het erfpachtcontract de plicht tot (terug)koop van de opstallen tegen de contractueel bepaalde opstalwaarde. Uit hoofde van haar doelstelling heeft de stichting de verplichting haar bezittingen duurzaam in stand te houden.

Met ingang van 2014 heeft de stichting gekozen voor het opnemen van een langlopende verplichting. Hiertoe wordt bij het in erfpacht uitgeven van opstallen het verkoopbedrag opgenomen onder de langlopende verplichtingen. De verplichting wordt jaarlijks herijkt op basis van de bouwkostenindex Nieuwbouwwoningen. Indien vaststaat dat voor een in erfpacht uitgegeven opstal sprake is van een terugkoopverplichting (feitelijk en in rechte afdwingbaar), de omvang hiervan betrouwbaar is vast te stellen, en het moment vaststaat waarop de uitstroom van geldmiddelen plaatsvindt, wordt de terugkoopverplichting erfpacht gemuteerd met het bedrag benodigd voor de financiering van deze terugkoopverplichting.

Vooruit ontvangen bedragen beschermers voor het leven

De ontvangen bedragen van beschermers voor het leven worden met ingang van 2016 niet meer verantwoord onder de schulden op lange termijn. Deze worden in tegenstelling met voorgaande jaren gelijk te gunste van de staat van baten en lasten gebracht. De vooruit ontvangen bedragen beschermers voor het leven uit voorgaande jaren die hier nog wel onder zijn gewaardeerd zullen conform voorgaande jaren geleidelijk vrijvallen. Voor ontvangen bedragen beschermers voor het leven met een looptijd langer dan een jaar worden verantwoord onder de schulden op lange termijn. In geval de looptijd korter is dan een jaar geschiedt verantwoording onder de schulden op korte termijn. De nog gereserveerde ontvangsten uit vorige jaren zullen conform voorgaande jaren geleidelijk vrijvallen.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Dit is meestal gelijk aan de nominale waarde.

GRONDSLAGEN VOOR DE BEPALING VAN HET RESULTAAT

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en de lasten over het verslagjaar met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen. De baten en de lasten worden toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben, uitgaande van historische kosten. Verliezen worden verantwoord als deze voorzienbaar zijn, baten worden verantwoord als deze gerealiseerd zijn.

Baten uit eigen fondsenwerving

De baten uit eigen fondsenwerving worden toegerekend aan en verantwoord in de verslagperiode waarin deze ontvangen/toerekenbaar zijn. Uitzondering hierop zijn de baten uit nalatenschappen die

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

worden opgenomen in het boekjaar waarin de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Eventuele verkrijgingen belast met vruchtgebruik worden in het boekjaar opgenomen bij einde van het vruchtgebruik of bij eerdere verkoop van het blote eigendom.

Baten van loterijorganisaties

Baten van de Nationale Postcode Loterij (NPL) worden in het jaar van ontvangst verantwoord. In het contract met deze loterijorganisatie staat dat de NPL per jaar 'uitsluitend een door haar te bepalen bedrag uit de afdracht van loterijtrekkingen uit zal laten keren'. Dit bedrag wordt in het jaar volgend op het jaar waarop de bate betrekking heeft door de loterijorganisatie uitgekeerd. Derhalve wordt dit ontvangen bedrag in het jaar van ontvangst verantwoord.

Subsidiebaten

De subsidiebaten en de subsidieasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarop deze betrekking hebben, uitgaande van historische kosten. Subsidieverliezen worden verantwoord als deze voorzienbaar zijn, subsidiebaten worden verantwoord als deze gerealiseerd zijn.

Subsidies met betrekking tot investeringen in materiële vaste activa worden verwerkt overeenkomstig hetgeen uiteengezet onder de grondslag voor waardering van materiële vaste activa.

Baten uit huur en (erf)pacht

De baten uit huur en (erf)pacht worden toegerekend aan en verantwoord in de verslagperiode waarin deze ontvangen/toerekenbaar zijn.

Bij verkoop van een in erfpacht uitgegeven opstal door de huidige erfpachter aan een nieuwe erfpachter kunnen partijen Utrechts Landschap verzoeken een nieuwe erfpachtovereenkomst op te stellen. De nieuwe erfpachtcanon die wordt afgesloten met de nieuwe erfpachter is gebaseerd op de huidige economische waarde, en kan lager zijn dan de nog lopende erfpachtverplichting van de verkopende erfpachter. In deze gevallen ontvangt Utrechts Landschap van de verkopende partij een afkoopsom voor de in de toekomst gederfde erfpachtinkomsten. Deze afkoopsommen worden verwerkt als bate in de verslagperiode waarin deze ontvangen/toerekenbaar is.

Overige baten

De overige baten worden toegerekend aan de verslagperiode waarop deze betrekking hebben, uitgaande van historische kosten. Verliezen worden verantwoord als deze voorzienbaar zijn, baten worden verantwoord als deze gerealiseerd zijn.

Baten uit voorgaande jaren die in dit boekjaar zijn geconstateerd, worden aan deze verslagperiode toegerekend en zijn verantwoord onder de overige baten.

Personeelsbeloningen

Periodiek betaalbare beloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

Pensioenen

De stichting heeft voor haar werknemers een toegezegd pensioenregeling. Hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen gebaseerd op middelloonregeling berekend over de jaren dat de werknemer pensioen heeft opgebouwd bij de stichting. De verplichtingen, welke voortvloeien uit deze rechten van haar personeel, zijn ondergebracht bij BPL Pensioen. De stichting betaalt hiervoor premies waarvan 80% door de werkgever wordt betaald en 20% door de werknemer. De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkingsgraad van het pensioenfonds (het vermogen van het

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

pensioenfonds gedeeld door haar financiële verplichtingen) dit toelaat. De actuele dekkingsgraad van het pensioenfonds was in december 2019 97%. De beleidsdekkingsgraad over de laatste twaalf maanden was in december 2019 94%. De stichting heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. De stichting heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord. De pensioenregeling is dientengevolge verwerkt als toegezegde bijdrageregeling ('verplichtingenbenadering').

Afschrijvingen

De afschrijvingen op de immateriële en materiële vaste activa worden bepaald met in achtneming van de reeds vermelde grondslagen van waardering inzake de immateriële en materiële vaste activa

Lasten

Besteed aan doelstellingen, Wervingskosten en Kosten beheer en Administratie

De kosten worden bepaald met inachtneming van hiervoor reeds vermelde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. Verliezen worden in aanmerking genomen in het verslagjaar waarin deze voorzienbaar zijn.

Lasten uit voorgaande jaren die in dit boekjaar zijn geconstateerd, worden aan deze verslagperiode toegerekend en zijn verantwoord onder de overige kosten.

Financiële baten en lasten

De rentebaten betreffen de op het verslagjaar betrekking hebbende renteopbrengsten over banktegoeden. De rentelasten betreffende de op het verslagjaar betrekking hebbende rentelasten over banktegoeden en schulden op lange termijn. De baten uit beleggingen gerealiseerd en ongerealiseerd worden toegerekend aan de (verslag)periode waarop deze betrekking hebben.

GRONDSLAGEN VOOR DE VERDELING VAN UITVOERINGSKOSTEN EIGEN ORGANISATIE

Utrechts Landschap baseert zich op de richtlijn van Goede Doelen Nederland voor de verdeling van uitvoeringskosten van de eigen organisatie.

Kostensoort	Toerekening aan Beheer & Administratie
Directie	50% Beheer en Administratie, 50% doelstelling
Afdeling Bedrijfsvoering	100%
Salarisadministratie	100%
Personeelskosten	Naar rato op doelstelling
ICT - algemeen	100%
ICT – specifieke applicaties	Voor zover niet toerekenbaar aan doelstelling
Huisvesting/facilitair	Voor zover niet toerekenbaar aan doelstelling
Juridische kosten	Voor zover niet toerekenbaar aan doelstelling
Verzekeringen	Voor zover niet toerekenbaar aan doelstelling

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE BALANS 2019 - ACTIVA

	31 december 2019	31 december 2018
Materiële vaste activa		
Bedrijfsgebouwen en -terreinen	PM	PM
Transportmiddelen	250.084	200.817
Inventaris, gereedschappen en automatisering	66.308	85.036
	<u>316.392</u>	<u>285.853</u>

Mutatie-overzicht:

	<u>Transportmiddelen</u>	<u>Inventaris, gereedschap, automatisering</u>
Boekwaarde per 1 januari	200.817	85.036
Investerings	78.303	12.542
Desinvesteringen	1.649	0
Afschrijvingen	27.387	31.270
Boekwaarde per 31 december	250.084	66.308
De toegepaste afschrijvingspercentages zijn:	7/10/12,5/20%	20%/33,3%

In 2019 is geïnvesteerd in twee elektrische bestelauto's, een terreinwagen, een frankeermachine en een bladblazer.

	31 december 2019	31 december 2018
Financiële vaste activa		
Leningen u/g	400.000	400.000

Mutatie-overzicht:

Boekwaarde 1 januari	400.000
Mutaties	0
Boekwaarde 31 december	400.000

Dit betreft een in 2008 verstrekte aflossingsvrije hypothecaire geldlening met een looptijd van 30 jaar en een vaste rentevoet van 4%. Ter extra zekerheid is op het in erfpacht uitgegeven opstal het recht van eerste hypotheek gevestigd voor een bedrag van € 640.000.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE BALANS 2019 - ACTIVA

	31 december 2019	31 december 2018
Vorderingen en overlopende activa		
Vorraden infocentra	30.963	36.237
Debiteuren	182.088	482.245
Voorziening dubieuze debiteuren	-33.750	-33.657
Omzetbelasting	100.232	114.097
Nog te ontvangen bedragen	428.359	801.426
Nog te ontvangen subsidies	1.887.209	1.849.648
Vooruitbetaalde bedragen	48.287	79.763
RC de Utrechtse Molens	76.904	37.500
RC Kasteel Loenersloot	8.808	8.608
Diversen	6.308	7.880
	<u>2.735.408</u>	<u>3.383.747</u>

De vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd van < 1 jaar behoudens subsidie-gerelateerde vorderingen. Deze variëren in looptijd en zijn mede afhankelijk van de aard/omvang van de subsidieprojecten.

De post Nog te ontvangen subsidies bestaat voornamelijk uit de SNL toekenning. Deze subsidietoekenning wordt jaarlijks na afloop van het boekjaar uitbetaald door de subsidieverstrekker.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE BALANS 2019 - ACTIVA

	31 december 2019	31 december 2018
Effecten		
Effectenrekening	3.398.168	2.599.204
<u>Mutatie-overzicht effecten</u>		
Stand 1 januari	2.599.204	
Aankoop aandelen	55.417	
Koersresultaat	743.547	
Stand 31 december	3.398.168	

De aankoop aandelen bestaat uit dividend die direct wordt omgezet in aandelen.
Voor een analyse van het beleggingsrendement, zie blz. 70.

	31 december 2019	31 december 2018
Liquide middelen		
Rekening-courant saldi	2.747.076	607.807
Spaarrekeningen	17.456.901	13.881.369
Kasgelden vrijwilligers commissies	7.626	10.283
	<u>20.211.603</u>	<u>14.499.459</u>

De liquide middelen staan ter vrije beschikking aan de stichting.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE BALANS 2019 - PASSIVA**Reserves**

	01-01-2019	dotatie	onttrekking	31-12-2019
Continuïteitsreserve	2.157.175			2.157.175
Resultaat minus dotaties/onttrekkingen		1.414.206	0	1.414.206
overige reserves				
Totaal	2.157.175	1.414.206	0	3.571.381

	01-01-2019	dotatie	onttrekking	31-12-2019
Reserve terugkoop erfpacht	8.385.718	285.279	0	8.670.997
Totaal	8.385.718	285.279	0	8.670.997

Per 2018 bedraagt de dotatie aan de reserve Terugkoop erfpacht 1/4 van de baten erfpacht (was 1/2), conform bestuursbesluit van juni 2017.

	01-01-2019	dotatie	onttrekking	31-12-2019
Reserve aankopen	427.331			427.331
Nalatenschappen		83.119	0	83.119
Giften		25.696	0	25.696
Compensatie Niënhof		1.300.500	0	1.300.500
Aankopen 2019		0	309.575	-309.575
Totaal	427.331	1.409.315	309.575	1.527.071

Per 2018 wordt aan de reserve Aankopen geen dotatie van de baten Natuurbegraafplaats meer gedaan, conform bestuursbesluit van juni 2017.

	01-01-2019	dotatie	onttrekking	31-12-2019
Reserves overig				
Baten Hooie Kampse Plas	611.415	0	0	611.415
Compensatie Niënhof		265.000	0	265.000
Totaal	611.415	265.000	0	876.415

Per 2018 wordt aan de reserve Overig geen dotatie van de baten Hooie Kampse Plas meer gedaan, conform bestuursbesluit van juni 2017.

Vanuit de bate ontvangen voor omzetting hoogwaardige landbouwgrond naar natuur (Niënhof) is een bedrag gereserveerd voor meerjarig beheer.

	01-01-2019	dotatie	onttrekking	31-12-2019
Reserve voorfin. activiteiten	1.691.073			1.691.073
Mutatie		72.501	0	72.501
Totaal	1.691.073	72.501	0	1.763.574

Deze reserve betreft de voorfinanciering van de activiteiten die bekostigd worden door de SNL subsidie. Deze subsidietoekenning wordt jaarlijks na afloop van het boekjaar uitbetaald door de subsidieverstrekker.

Voor identificatiedoeleinden

TOELICHTING OP DE BALANS 2019 - PASSIVA**Fondsen**

	01-01-2019	dotatie	onttrekking	31-12-2019
Fondsen beheer				0
Onderhoud de Breul	303.814	0	0	303.814
Onderhoud Birkhoven	1.159.447	17.392	1.687	1.175.152
Onderhoud de Schammer	1.338.001	20.070	4.952	1.353.119
Onderhoud Zanderij	160.000	0	0	160.000
Onderhoud de Kievit	12.500	0	10.682	1.818
Onderhoud dassenburcht Groenekan	12.000	0	0	12.000
Totaal	2.985.762	37.462	17.321	3.005.903

	01-01-2019	dotatie	onttrekking	31-12-2019
Fonds project Rodem	153.780			153.780
Mutatie		0	95.093	-95.093
Totaal	153.780	0	95.093	58.687

Dit fonds komt voort uit afwikkeling van een subsidie voor het Rodemproject.

	01-01-2019	dotatie	onttrekking	31-12-2019
Fonds bijdrage Postcodeloterij	1.323.934			1.323.934
Bijdrage NPL 2019		937.500	0	937.500
Aankopen 2019		0	465.761	-465.761
Projecten		0	471.739	-471.739
Totaal	1.323.934	937.500	937.500	1.323.934

Het saldo van het fonds bijdrage Postcodeloterij is grotendeels gereserveerd voor projecten die nog in uitvoering zijn.

	01-01-2019	dotatie	onttrekking	31-12-2019
Fondsen op Naam	69.262			69.262
Huising/de Stigter		3.325	0	3.325
Totaal	69.262	3.325	0	72.587

Per 2018 biedt het Utrechts Landschap de mogelijkheid van een Fonds op Naam aan. Een Fonds op Naam is een grotere schenking met een gerichte opdracht. Een Fonds op Naam biedt (vermogende) particulieren, maar ook bedrijven en stichtingen de mogelijkheid op deze persoonlijke wijze het werk van het Utrechts Landschap structureel te ondersteunen.

De schenker bepaalt zelf de naam van het fonds en de doelstelling. De schenker kan ook zelf bepalen hoeveel geld het fonds uitgeeft. Het doel van het Fonds op Naam moet wel passen binnen de doelstelling van het Utrechts Landschap.

Voor identificatiedoeleinden

TOELICHTING OP DE BALANS 2019 - PASSIVA

	31 december 2019	31 december 2018
Langlopende schulden		
Renteloze leningen	340.335	340.335
Terugkoopverplichting erfpacht	3.390.886	1.131.311
Beschermers voor het leven	34.794	39.676
Overige schulden (waarborgsommen)	94.753	42.652
	<u>3.860.768</u>	<u>1.553.974</u>

Mutatie-overzicht renteloze leningen*Lening Stoutenburg*

Stand 1 januari	340.335
Mutatie	0
Stand 31 december	<u>340.335</u>

Mutatie-overzicht terugkoopverpl.

Stand 1 januari	1.131.311
Uitgifte in erfpacht	2.227.898
Jaarlijkse oprenting (2019: 2,8%)	31.677
Stand 31 december	<u>3.390.886</u>

In 2019 zijn zes opstallen in erfpacht uitgegeven.

De volgende opstelling geeft de resterende looptijd van de langlopende schulden.

	2019		2018	
	Totaal	> 5 Jaar	Totaal	>5 Jaar
	€	€	€	€
Renteloze leningen	340.335	340.335	340.335	340.335
Terugkoopverplichting erfpacht	3.390.886	3.390.886	1.131.311	1.131.311
Beschermers voor het leven	34.794	34.794	39.676	33.910
Overige schulden	94.753	0	42.652	0
	<u>3.860.768</u>	<u>3.766.015</u>	<u>1.553.974</u>	<u>1.505.556</u>

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE BALANS 2019 - PASSIVA

	31 december 2019	31 december 2018
Kortlopende schulden		
Crediteuren	841.090	612.044
Af te dragen loonheffingen	34.356	
Schulden terzake van pensioenen	58.799	50.094
Nog te betalen vakantiegeld/- dagen	237.198	252.231
Nog te betalen bedragen	493.593	372.586
Vooruitontvangen bedragen en subsidies	665.224	518.306
Overige schulden	0	3.847
	<u>2.330.260</u>	<u>1.809.108</u>

De kortlopende schulden hebben een looptijd van < 1 jaar.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

(Meerjarige) financiële verplichtingen en rechten

Erfpacht - terugkoopverplichting

Door de stichting zijn percelen in erfpacht uitgegeven, waarbij een terugkoopverplichting tegen bouwkundige waarde bestaat bij afloop van de erfpachtovereenkomst. De waarde van de (eventuele) terugkoopverplichtingen voor de (middel)lange termijn bedraagt ca € 31 mln. De ontvangen gelden bij het in erfpacht uitgeven zijn in de balans als langlopende verplichting verantwoord.

Erfpacht –canons

De duur van de erfpachtovereenkomsten is tot en met uiterlijk 2087. De nominale waarde van de nog te ontvangen erfpachtcanons bedraagt ultimo 2019 € 23.960.996.

De opgebouwde rechten < 1 jaar bedragen € 1.088.547

De opgebouwde rechten > 1 jaar en < 5 jaar bedragen € 4.213.650

De opgebouwde rechten > 5 jaar bedragen € 18.619.877

Verstreckte opdrachten

De stichting heeft in 2019 voor een totaalbedrag van € 255.653 opdrachten verstrekt aan derden voor uit te voeren werkzaamheden in 2020.

Huur

De looptijden van de meeste huren variëren van aflopend 5 jaar tot onbepaald. Een aantal huurcontracten met een totale jaarhuur van € 93.819 vervallen binnen 1 jaar.

Investeringsverplichtingen

Er zijn geen investeringsverplichtingen aangegaan.

Aansprakelijkheid bij een fiscale eenheid

De stichting vormt met Stichting de Utrechtse Molens en Stichting Kasteel Loenersloot een fiscale eenheid voor de omzetbelasting. Op grond van de invorderingswet is de stichting hoofdelijk aansprakelijk voor ter zake de door de combinatie verschuldigde belasting.

Door de stichting wordt met de Stichting De Utrechtse Molens en Stichting Kasteel Loenersloot via de rekening-courantverhouding afgerekend.

Gebeurtenissen na balansdatum

De stichting schat in dat de gevolgen van de recente Corona-virus uitbraak geen wezenlijke bedreiging vormen voor de continuïteit van de stichting op lange termijn. De mate waarin de financiële positie van de stichting op korte en middellange wordt beïnvloed hangt af van de duur en ernst van de Corona-virus uitbraak en de daarmee gepaard gaande economische ontwikkelingen. Vooral nog wordt voor 2020 een beperkte omzetsdaling voorzien. Deze daling kan worden opgevangen binnen de opgebouwde reserves.

Per 31 mei 2020 bedraagt het koersverlies sinds 1 januari 2020 289k euro.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2019 - BATEN

	Werkelijk 2019	Begroot 2019	Werkelijk 2018
Baten van particulieren			
Beschermers	786.226	810.000	716.450
Vrijval Beschermers voor het leven	4.819	10.000	6.295
Periodieke schenkingen	67.410	10.000	10.815
Giften - geoormerkt	33.910	130.000	61.679
Giften - niet geoormerkt	18.697	10.000	46.218
Nalatenschappen	83.119	300.000	867.027
Baten van bedrijven	98.250	97.500	105.368
Baten van loterijorganisaties - Nat.Postcode Loterij	937.500	937.500	937.500
Baten van subsidies van overheden			
SNL - provincie Utrecht	1.763.574	1.620.092	1.818.789
DAEB subsidie - provincie Utrecht	751.309	738.000	737.799
Sim subsidie - RCE	222.919	245.039	181.181
Projectsubsidies	313.887	383.000	27.466
Baten van andere org. zonder winststreven	71.641	0	93.262
Baten uit bezit			
Erfpacht	1.434.902	1.168.799	1.357.514
Huur	727.089	686.222	650.878
Pacht en terreinhuur	274.761	251.907	264.244
Hooge Kampse Plas	68.004	60.000	128.400
Natuurbegraafplaats	184.828	125.000	168.722
Houtverkoop	62.397	70.000	81.290
Verhuur vergaderzalen en vakantiewoning	110.749	104.000	86.402
Vergunningen/toestemmingen	14.357	4.000	27.299
Overige baten	0	5.000	2.177
Baten als tegenprestatie voor producten/diensten			
Beheervergoedingen derden	484.374	462.714	466.126
Omzet winkel en infocentra	113.866	125.000	114.396
Landschapsproducten	64.194	40.000	29.807
Excursies en evenementen	32.344	30.000	40.108
Overige baten tegenprestaties	131.284		
Overige baten			
Overige baten	1.642.084	150.000	178.010
Baten uit voorgaande jaren	250.119		388.425
	10.748.610	8.573.773	9.593.647

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2019 – BATEN

Realisatie 2019:

Op Geormerkte giften zijn particuliere giften ontvangen voor de diverse giftdoelen en aankopen van 2019.

In 2019 zijn geen aankondigingen van nieuwe nalatenschappen ontvangen. De baten in 2019 bestaan uit een klein legaat, en een voorschot en een eindafrekeningsbedrag van twee nalatenschappen uit eerdere jaren.

Op Baten van bedrijven is naast de Bedrijfsvriendenbijdragen ook een kleine gift ontvangen.

De SNL, DAEB en Sim subsidies zijn structureel. De projectsubsidies zijn incidenteel. Er zijn onder andere projectsubsidies voor Lizard Lane en restauratie park Over-Holland ontvangen.

Op Baten van andere organisaties zonder winststreven zijn bijdragen van vermogensfondsen en andere partijen ontvangen, voornamelijk voor de giftdoelen van 2019 en de realisatie van Lizard Lane.

Op Erfpacht zijn naast de reguliere erfpacht baten ook baten uit afkoop erfpacht ontvangen (294k).

Op Overige baten tegenprestaties zijn baten ontvangen voor diverse opdrachten en projecten waarin Utrechts Landschap wordt ingeschakeld door andere partijen om expertise of advies te leveren of specialistisch werk uit te voeren.

De Overige baten bestaan voornamelijk uit een ontvangen bate voor het omvormen van hoogwaardige landbouwgrond naar natuur (1.555k).

De Baten voorgaande jaren bestaan voornamelijk uit een afgesloten vaststellingsovereenkomst betreffende een herbestemming (200k) en een nagekomen pachtbedrag (39k).

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.⁵³

Realisatie versus Begroting en Realisatie 2018:

De baten van Beschermers zijn lager dan begroot (-24k), maar hoger dan vorig jaar (+70k) door aanwas en upgradering van Beschermers. De periodieke schenkingen zijn hoger dan begroot door de overgang naar de nieuwe applicatie voor de Beschermersadministratie; hierin zijn periodieke schenkingen beter te onderscheiden van niet-geoormerkte giften. De baten bij niet-geoormerkte giften zijn dan ook lager dan vorig jaar.

De giften van particulieren (geoormerkt en niet-geoormerkt) zijn lager dan begroot (-90k) omdat in de begroting 2019 ook giften van bedrijven en vermogensfondsen op deze post werden meegenomen. In de realisatie is dit onderscheid wel gemaakt. Het totaal aan giften (52k particulieren en 72k vermogensfondsen = 124k) is iets lager dan begroot (-26k). Het totaal aan giften is lager dan vorig jaar omdat vorig jaar een grote gift van het Huisling Stigter fonds is ontvangen.

Door uitbreiding van areaal en hogere natuurkwaliteit is een hogere SNL subsidie ontvangen dan begroot. De SNL subsidie is lager dan vorig jaar omdat vorig jaar ook een inrichtingssubsidie (SKNL) is ontvangen. Door indexering van de DAEB subsidie is de realisatie iets hoger dan begroot. In 2019 zijn iets minder Sim kosten gemaakt dan begroot, waardoor ook de te verantwoorden baten iets lager liggen.

Op baten van andere organisaties zijn bijdragen van vermogensfondsen ontvangen. Voorheen werden deze baten begroot onder giften.

De baten uit erfpacht zijn hoger dan begroot door baten uit afkoop van erfpacht (294k). Ook in 2018 werden afkoopsommen ontvangen (229k).

De huurbaten zijn hoger dan begroot door extra verhuur van de Bosscherwaarden. De baten zijn hoger dan vorig jaar door de extra verhuur en het invullen van leegstand.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.⁵⁴

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2019 – LASTEN

Verwerving	Werkelijk 2019	Begroot 2019	Werkelijk 2018
Aankopen	707.719	PM	865.502
Personele lasten	22.910	PM	22.584
Bijkomende kosten verwerving	44.707	PM	57.709
	775.336	0	945.795

In 2019 zijn polder de Eendracht en een perceel in de Lunenburgerwaard aangekocht.

De post Verwerving is in 2019 PM begroot omdat tijdens het opstellen van de begroting geen goede inschatting te maken is van het te verwachten bedrag aan aankopen in het aankomende jaar. Met ingang van 2020 wordt de post Verwerving begroot volgens een standaardbedrag van 1 miljoen euro.

Beheer gebieden en Openstelling	Werkelijk 2019	Begroot 2019	Werkelijk 2018
Personele lasten	1.472.880	1.505.538	1.272.934
Inhuur	82.320	119.500	152.766
Uitbesteed werk	974.904	969.600	1.146.230
Eigen kosten materiaal	111.072	68.000	189.902
Infocentra en kosten inkoop winkeltjes	135.338	141.000	131.845
Vaste lasten	46.399	50.000	34.359
Wagenpark	96.640	63.500	108.282
ICT	42.261	40.000	37.628
Overige kosten	43.209	35.000	17.304
Af: naar doelstelling Projecten			-268.483
	3.005.023	2.992.138	2.822.767

Realisatie 2019:

Onder inhuur zijn kosten gemaakt voornamelijk voor de vaste jaarlijkse inhuurkosten voor de rentmeestertaken en een medewerker Terreinbeheer.

Onder vaste lasten vallen o.a. de waterschapslasten en huur van een werkschuur en schuur in Amerongen.

De ICT kosten bestaan uit kosten voor het terreinbeheersysteem CMSi.

Realisatie versus Begroting en Realisatie 2018:

De personeelslasten zijn hoger dan in 2018 door in diensttreding van een aantal medewerkers conform begroting (hoofd Terreinbeheer (was detachering), terreinmedewerker, leerling-terreinmedewerkers).

De inhuur is lager dan vorig jaar door verschuiving van de positie hoofd Terreinbeheer van detachering naar in dienst.

De kosten Wagenpark zijn te laag begroot. De kosten zijn redelijk in lijn met vorig jaar.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2019 – LASTEN

<i>Omzet infocentra (x 1.000 euro)</i>	<i>Realisatie 2019</i>	<i>Begroting 2019</i>	<i>Realisatie 2018</i>
Omzet	114	125	114
Inkoopkosten	76	80	88
Netto baten	38	45	26

Instandhouding gebouwen	Werkelijk 2019	Begroot 2019	Werkelijk 2018
Personele lasten	430.772	431.734	397.038
Inhuur	220.064	330.000	195.665
Onderhoud - uitbesteed werk	367.815	340.000	340.411
Onderhoud- eigen kosten materiaal	72.389	45.000	27.734
Vaste lasten	208.417	268.000	256.457
Overige kosten	31.128	51.500	95.799
Af: naar doelstelling Projecten			-89.841
	1.330.586	1.466.234	1.223.263

Realisatie versus Begroting en Realisatie 2018:

De personele lasten zijn iets hoger dan in 2018 door in diensttreding van een extra (molen)timmerman. Dit was in de begroting al voorzien.

Er is in 2019 minder inhuur geweest dan begroot (-110k). Dit zit hem met name in de inhuur voor projecten; meerdere projecten zijn in 2019 vertraagd, vnl. door vergunningverlening en bezwaarprocedures. De lasten zijn wel in lijn met vorig jaar.

Doordat een aantal grotere verbouwprojecten in eigen beheer is uitgevoerd, zijn de eigen kosten materiaal wat hoger dan begroot en hoger dan vorig jaar.

De vaste lasten zijn lager dan begroot en lager dan vorig jaar. Dit komt voornamelijk door fors lagere OZB lasten (-60k).

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2019 – LASTEN

Draagvlak	Werkelijk 2019	Begroot 2019	Werkelijk 2018
Personele lasten	230.157	254.349	190.034
Vrijwilligers	96.735	103.500	129.776
Publiciteit en communicatie	131.558	166.500	324.906
Overige kosten	9.246		6.529
Af: naar Projecten			-19.095
Totaal	467.696	524.349	632.150

Realisatie versus Begroting en Realisatie 2018:

De personele lasten zijn lager dan begroot doordat de geplande vacature voor projectcoördinator vrijwilligers niet is ingevuld. De personele lasten zijn iets hoger dan vorig jaar doordat de werkzaamheden voor de vrijwilligersadministratie nu aan de doelstelling Draagvlak worden toegerekend (voorheen aan Org. beheer en admin).

De kosten Publiciteit en communicatie zijn lager dan vorig jaar, doordat in 2018 kosten zijn gemaakt voor het drukken van de nieuwe Landschapsgids (165k) en een aantal verbeteringen in de communicatiemiddelen zijn doorgevoerd (ca 50k).

Strategie	Werkelijk 2019	Begroot 2019	Werkelijk 2018
Personele lasten	191.885	202.507	165.169
Inhuur	19.217	44.500	24.995
Utrechtse Natuurdagen	0*	40.000	0
Overige kosten	0		8.855
Af: naar Projecten			0
Totaal	211.102	287.007	199.019

Realisatie versus Begroting en Realisatie 2018:

* In 2019 zijn de Utrechtse Natuurdagen gehouden (voorheen Week van het Landschap). Deze kosten zijn dit jaar echter verantwoord als projectkosten binnen het Rodembudget. De kosten bedroegen 27k. Dit is lager dan begroot door de grote inzet van vrijwilligers waardoor minder inhuur nodig was.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2019 – LASTEN

Projecten	Werkelijk 2019	Begroot 2019	Werkelijk 2018
Projecten NPL voorgaande jaren	166.424	607.000	260.363
Overige projecten voorgaande jaren	244.783	580.000	20.137
Restauratie park Over-Holland	295.444	750.000	96.920
Projecten NPL, nieuw	300.550	545.000	
Sanering Bornia			
Overige projecten, nieuw	307.931	25.000	
Totaal	1.315.132	2.507.000	377.420

Meerdere projecten liepen in 2019 vertraging op door vergunningverlening en bezwaarprocedures. Daarom is de totale realisatie Projecten lager dan begroot.

Wel afgerond werden o.a. Lizard Lane, aanleg poelen Oostbroek, TOP Jagershuys Zeisterbos, vleermuisverblijven Park Vliegbasis Soesterberg, de nieuwe Landschapsgids, herstel droog schraalland Park Vliegbasis Soesterberg, beestenroute Heidestein, nieuwe elektrische Pont van het Landschap, kwaliteitsimpuls openstelling.

Wervingskosten	Werkelijk 2019	Begroot 2019	Werkelijk 2018
Personele lasten	141.803	143.161	135.105
Inhuur	44.296	99.000	32.691
Eigen kosten materiaal	121.360	184.400	255.483
Af: naar Projecten	0		0
Totaal	307.459	426.561	423.279

Realisatie versus Begroting en Realisatie 2018:

Door wisselingen in de personele bezetting zijn een aantal acties en campagnes in de fondsenwervingsplanning in 2019 niet of deels uitgevoerd. Daardoor zijn de kosten voor inhuur en eigen kosten materiaal lager dan begroot.

De kosten eigen materiaal zijn lager dan vorig jaar omdat in 2018 kosten voor ontwerp van de Landschapsgids zijn gemaakt.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2019 – LASTEN

Kosten beheer en administratie	Werkelijk 2019	Begroot 2019	Werkelijk 2018
Personele lasten	659.517	632.374	550.657
Overige personeelskosten	111.449	81.250	97.041
Inhuur	92.892	101.000	112.727
Huisvestingskosten	88.579	89.200	98.326
ICT/telefonie	168.197	168.200	158.684
Wagenpark	13.232	58.500	7.933
Overige kosten	100.572	106.500	75.273
Lidmaatschappen/contributies	70.528	60.000	71.182
Afschrijvingskosten	57.143	85.000	53.901
Buitengewone lasten	23.680		27.695
Uren doorbelast aan SDUM	-219.012	-210.000	-155.063
Uren doorbelast aan SKL	-21.787	-45.000	-22.399
Totaal	1.144.990	1.127.024	1.075.957

Realisatie 2019:

Onder Overige personeelskosten zijn o.a. kosten geboekt voor opleiding (43k), personeelsbijeenkomsten en -uitjes (21k), arbovoorzieningen (18k), declaraties medewerkers (10k) en salarisadministratie (10k).

Onder Inhuur zijn o.a. kosten gemaakt voor inhuur tijdelijk HR adviseur (9k), ondersteuning financiële administratie (15k), (arbeids-)juridisch advies (20k) en accountantscontroles (39k).

Huisvestingskosten betreffen vnl. schoonmaak (45k), beveiliging (17k) en kosten zaalverhuur (18k).

Overige kosten betreffen o.a. portokosten (22k), kopieerkosten (17k), overlegkosten (12k) en verzekeringen (22k).

De buitengewone lasten betreffen vnl. een correctie waardering dienstwoningen (23k).

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

Realisatie versus Begroting en Realisatie 2018:Totale personele lasten

De totale personele lasten (van alle doelstellingen samen) bedragen 3.073k. Begroot was 3.071k. De totale personele lasten vorig jaar bedroegen 2.831k. De personele lasten in 2019 zijn hoger door geplande uitbreiding fte conform begroting. Aan opleiding is in 2019 bruto 59k uitgegeven (tegen 44k in 2018). Dit is 1,9% van de totale personele lasten.

Personele lasten op doelstelling Kosten beheer en administratie

De personele lasten zijn hoger dan vorig jaar door in diensttreding van een controller. De personele lasten zijn iets hoger dan begroot door een toegekende transitievergoeding.

De overige personele lasten zijn hoger dan begroot en hoger dan vorig jaar door meer opleidingskosten (+13k), en hogere kosten voor personeelsbijeenkomsten (+5k) en arbovoorzieningen (+5k).

De doorbelaste uren SDUM zijn hoger dan vorig jaar door inzet van een extra (molen)timmerman en meerdere grote molenprojecten. De doorbelaste uren SKL zijn lager dan begroot, maar in lijn met vorig jaar.

	Werkelijk 2019	Begroot 2019	Werkelijk 2018
Saldo financiële baten en lasten			
Rentebaten	118.613	58.000	118.412
Bruto dividenden	59.197	30.000	45.968
Koersresultaten	743.547	160.000	-228.842
Financiële lasten	-47.544	-13.000	-39.981
Totaal	873.812	235.000	-104.443

Realisatie 2019:

De lasten bestaan uit bank- en beleggingskosten (16k) en de rentelast voor de oprenting van de terugkoopverplichting (32k).

Realisatie versus Begroting en Realisatie 2018:

De rentelasten zijn hoger dan begroot maar in lijn met vorig jaar. Door uitstekende koersresultaten zijn de financiële baten in 2019 hoger dan begroot en hoger dan vorig jaar.

In de begroting 2019 was in de financiële lasten nog geen rekening gehouden met uitgifte in erfpacht van een aantal panden.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

TOELICHTING BEZOLDIGING (GEWEZEN) TOPFUNCTIONARISSEN EN TOEZICHTHOUDERS

Beloning, belastbare onkostenvergoedingen en beloningen betaalbaar op termijn voor alle leden van de Raad van Toezicht bedroegen in 2019 0 euro.

Functie(s)	Aard van de functie	Naam	Beloning	Belastbare vaste en variabele onkostenvergoeding	Werkgeversdeel van voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn	Datum aanvang dienstverband in het boekjaar	Datum einde dienstverband in het boekjaar	Omvang dienstverband (in FTE)
<i>Raad van Toezicht</i>								
Voorzitter	topfunctionaris	M. Kortbeek		nihil				n.v.t.
Lid	topfunctionaris	P. Snikkers		nihil				n.v.t.
Lid	topfunctionaris	N.J. de Vries		nihil				n.v.t.
Lid	topfunctionaris	A.A. Swinkels		nihil				n.v.t.
Lid	topfunctionaris	A. van Gellicum		nihil				n.v.t.
Lid	topfunctionaris	H. Runhaar		nihil				n.v.t.
Lid	topfunctionaris	A.M.A. Pennarts		nihil				n.v.t.

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

In 2019 hebben zich geen uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen voorgedaan.

Bezoldiging directie

De Raad van Toezicht heeft het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. Het beleid wordt periodiek geactualiseerd.

Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgt de stichting de Regeling beloning directeuren van goede doelen Nederland (GDN) ten behoeve van besturen en raden van toezicht. (zie www.goededoelennederland.nl).

De regeling geeft aan de hand van zwaartecriteria een maximumnorm voor het jaarinkomen. De weging van de situatie in 2019 is door de doorgevoerde governance wijziging in 2019 veranderd op het punt Toezicht op directie. Dit leidde tot een wijziging in de zogenaamde BSD-score van 435 (2018) naar 465 punten (2019). Deze wijziging heeft niet geleid tot een verhoging van de directiebeloning (anders dan cao loonsverhogingen).

Het jaarinkomen, de belaste vergoedingen/bijtellings, de werkgeversbijdrage pensioen, de pensioencompensatie en de overige beloningen op termijn vallen binnen het in de regeling opgenomen maximum bedrag. De belaste vergoedingen/bijtellings, de werkgeversbijdrage pensioen en de overige beloningen op termijn stonden bovendien in een redelijke verhouding tot het jaarinkomen.

Goede Doelen Nederland – Regeling beloning directeuren, 1 januari 2018

Toepassing binnen Utrechts Landschap, december 2019.

Takenpakket directeur-rentmeester bestaat uit het geven van de dagelijkse leiding aan de drie stichtingen het Utrechts Landschap, de Utrechtse Molens en Kasteel Loenersloot.

<i>Blz.</i>	<i>Criterium</i>	<i>UL</i>	<i>Valt in categorie</i>	<i>Bijbehorende score</i>
6	Bestedingen	Omzet ordegrrootte: 5-10 mio euro	Groot (maar aan ondergrens)	110
	Werknemers/vrijwilligers	Werknemers ca 50 fte Vrijwilligers ca 600 x 4 uur per week = ca 60 fte	Middel	50
7	Diversiteit activiteiten	Uitvoeringsorganisatie	Volledige uitvoerende organisatie (natuurbeheer wordt concreet genoemd)	145
8	Aansturing vanuit koepel	Zelfstandig opererend	Zelfstandig opererend	80
	Toezicht op directie	toezichthoudend orgaan heeft uitsluitend toezichthoudende rol	Uitvoerend/beleids- bepalend	80
9	Directiemodel	Eenhoofdige directie	Geen reductie	100% van de score

Totaalscore: 465

Bijbehorend maximaal jaarinkomen per 1 juli 2019: I= 138.020 euro

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

BEZOLDIGING DIRECTIE

Naam	S.G. van Dockum
Functie	directeur-rentmeester

Dienstverband

aard (looptijd)	Onbepaalde tijd
uren	37
parttime percentage	100
periode	01/01-31/12

Bezoldiging (EUR)**Jaarinkomen**

brutosalaris	107.688
vakantiegeld	8.544
eindejaarsuitkering, 13e/14e mnd	0
variabele jaarinkomsten	0

Totaal jaarinkomen	116.232
---------------------------	----------------

Toegestaan maximaal jaarinkomen (BSD score 465)	138.020
--	----------------

SV lasten (werkgeversdeel)	9.937
Belastbare vergoedingen/bijtellings	0
Pensioenlasten (werkgeversdeel)	9.145
Overige beloningen op termijn	0
Uitkeringen beëindiging dienstverband	0

Totaal bezoldiging 2019	135.315
--------------------------------	----------------

Totaal bezoldiging 2018	131.747
-------------------------	---------

Het jaarinkomen van de directeur (in loondienst) blijft binnen het maximum van EUR 138.020 (1 FTE/12 mnd) volgens de Regeling beloning directeuren van goede doelen ten behoeve van besturen en raden van toezicht. Voor een toelichting op het beleid en de uitgangspunten voor de directiebezoldiging verwijzen we naar de website www.goededoelennederland.nl

Ook het jaarinkomen, de belaste vergoedingen/bijtellings, de pensioenlasten, de pensioencompensatie en de overige beloningen op termijn samen, blijven binnen het in de regeling opgenomen maximum van 194.000 euro.

Voor identificatiedoeleinden**STOLWIJK**
 Registeraccountants en
 Belastingadviseurs B.V.

Ondertekening jaarrekening door de Raad van Toezicht en het Bestuur

Namens de directie op 12 juni 2020,

S.G. van Dockum, directeur-bestuurder

Namens Raad van Toezicht op 12 juni 2020,

drs. M. Kortbeek, *voorzitter*

P. Snikkers

ir. N.J. de Vries

drs. A.A. Swinkels

ing. A. van Gellicum MRE MRICS

prof. dr. H. Runhaar

A.M.A. Pennarts

OVERIGE GEGEVENS**Voorstel resultaatbestemming**

Het saldo van baten en lasten over 2019 wordt verwerkt overeenkomstig onderstaand opgenomen overzicht in de reserves en fondsen.

Bestemming resultaat x1.000 euro	01-01-2019	dotatie	onttrekking	31-12-2019
- Continuïteitsreserve	2157	1414	0	3571
- Reserve terugkoop erfpacht	8386	285	0	8671
- Reserve aankopen	427	1409	310	1527
- Bestemmingsreserves overig	611	265	0	876
- Bestemmingsreserve voorfin. activiteiten	1691	73	0	1764
- Fondsen beheer	2986	37	17	3006
- Fondsen project Rodem	154	0	95	59
- Fondsen bijdrage Postcodeloterij	1324	938	938	1324
- Fondsen op Naam	69	3	0	73
Totaal	17805	4425	1359	20871

Vaststelling en goedkeuring jaarrekening

De Raad van Toezicht heeft de jaarrekening 2019 goedgekeurd in haar vergadering van 12 juni 2020.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

De controleverklaring van de onafhankelijke accountant bij de jaarrekening is opgenomen op de navolgende pagina's.

Voor identificatiedoeleinden

STOLWIJK

Registeraccountants en
Belastingadviseurs B.V.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de Raad van Toezicht van Stichting Het Utrechts Landschap

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening 2019 van Stichting Het Utrechts Landschap te De Bilt gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Het Utrechts Landschap per 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met de RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende instellingen.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2019
2. de staat van baten en lasten over 2019; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Het Utrechts Landschap zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast onze jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- het verslag van de raad van toezicht;
- de overige gegevens;
- de bijlagen.

Wij zijn op grond van onderstaande werkzaamheden van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directeur-bestuurder is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag, het verslag van de raad van toezicht, de overige gegevens en de bijlagen in overeenstemming met RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende Instellingen.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de directeur-bestuurder en de raad van toezicht voor de jaarrekening

De directeur-bestuurder is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende Instellingen. In dit kader is de directeur-bestuurder verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directeur-bestuurder noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directeur-bestuurder afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de directeur-bestuurder de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directeur-bestuurder het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de stichtingsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

De directeur-bestuurder moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar stichtingsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directeur-bestuurder en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de directeur-bestuurder gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar stichtingsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de Raad van Toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amstelveen, 12 juni 2020

Stolwijk Registeraccountants & Belastingadviseurs B.V.

w.g. S.W.J. Stolwijk MSc RA

Toelichting bestedingen	Doelstellingen					Wervingskosten	Kosten beheer en administratie	Totaal 2019	Totaal 2018
	Verwerving	Beheer gebieden en Openstelling	Instandhouding gebouwen	Draagvlak	Strategie				
2019									
LASTEN									
Subsidies en bijdragen									
Afdrachten									
Aankopen en verwervingen	727.505						146	727.651	888.198
Kosten materiaal primair proces		333.458	302.063	2.872			1.160	639.552	547.362
Uitbesteed werk		1.179.928	403.777					1.583.705	1.387.157
Publiciteit en communicatie		90.400		221.157	27.275	133.184	94	472.111	691.810
Personeelskosten	22.910	1.472.880	430.772	230.532	191.885	141.803	530.210	3.020.992	2.653.031
Huisvestingskosten		117.978	7.125	747			88.579	214.430	207.605
Kantoor- en algemene kosten	24.921	895.667	360.207	418	23.990	68.313	444.072	1.817.588	1.241.796
Afschrijvingen en rente		472					57.143	57.615	438
	775.336	4.090.784	1.503.944	455.726	243.150	343.300	1.121.404	8.533.644	7.617.396

Bovenstaand overzicht is opgenomen in lijn met de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving 640. De kolom Begroting is niet vergelijkbaar in te vullen omdat de begrotingssystematiek niet op dit overzicht aansluit.

De cijfers in dit overzicht zijn een directe export uit de boekhouding. De totalen per doelstelling kunnen afwijken van de gerapporteerde totalen per doelstelling in de toelichting op de staat van baten en lasten omdat bij het samenstellen van de jaarrekening incidentele posten aan een andere doelstelling worden toegekend (bijvoorbeeld Projecten, personeelslasten).

tabel volgens Richtlijn Financieel Beheer Goede Doelen - Goede Doelen Nederland

Financiële baten en lasten

(exclusief oprenten erfpacht en bankkosten)

	(x 1.000 euro)	2019	2018	2017	2016	2015
Rentebaten uit spaarrekeningen en deposito's		103	102	87	93	46
Rentebaten uit obligaties		0	0	0	0	71
Rente uit leningen u/g		16	16	16	16	16
Rentelasten		0	0	0	0	0
Subtotaal rentebaten en - lasten		119	118	103	109	133
Dividend		59	46	33	23	26
Gerealiseerde koersresultaten*		0	0	0	39	102
Ongerealiseerde koersresultaten		744	-229	165		
Subtotaal		744	-229	165	39	102
Totaal financiële baten en lasten		921	-65	301	171	262
Af: kosten van beleggingen		3	3	2	8	26
Netto beleggingsresultaat		919	-68	299	163	235
Gemiddeld belegd vermogen in jaar		19.068	16.300	16.888	16.853	15.066
Rendement uit beleggingen		4,8%	-0,4%	1,8%	1,0%	1,6%

Gemiddeld jaarlijks rendement in vijf jaar

1,7%

* Vanaf 2017 zijn er geen aandelen verkocht. In voorgaande jaren zijn de koersresultaten niet verbijzonderd naar gerealiseerd en ongerealiseerd.